

ČESKÝ UNDERGROUND/ CZECH UNDERGROUND

Barbara Piovárová

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ústav prostorového a produktového designu
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbara PIOVÁROVÁ**
Osobní číslo: **K09069**
Studijní program: **B 8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design - Design skla**

Téma práce: **Český underground**

Zásady pro vypracování:

modely, různé druhy materiálů, konzultace s vedoucím, návrhy, model ve 3D programu(Rhino)knihy, časopisy, internet, konzultace s osobami z českého undergroundu, světla, hudební doprovod, látky
Na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK.
Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách.
V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii
v tiskovém rozlišení.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/umělecké dílo**

Seznam odborné literatury:

HENDRICH, Vladimír. The Fucking Long Good-Bye & Soumrak Glorioly, Aneb, O Jimova a Hostech. Praha: Votobia, 1999. Počet stran 125. ISBN 80-7220-076-3

JIROUS, Martin. J. Rok Krysy. Vyd. 1. Praha: Torst, 2008. Počet stran 59. ISBN 978-80-7215-351-0

JIROUS, Martin. J. Pravdivý příběh Plastic People. Vyd. 1. Praha: Torst, 2008. Počet stran 245. ISBN 978-80-7215-355-8

LAUBE, R., T. Pokorná a Petruška Šustrová. Máš-li dlouhý vlas, nechod' mezi nás! Vyd. 1. Praha: Společnost pro Revolver Revue, 2010. ISBN 978-80-87037-22-5

JIROUS, Martin. J. Magorův zápisník. Vyd. 1. Praha: Torst, 1997. Počet stran 801. ISBN 80-7215-033-2

LIBÁNSKÝ, Abbé J. My underground. Praha: Institut for culture-resistant goods, 2004. Počet stran 224. ISBN 3-9501940-0-2

PLACÁK, Petr. Fízl. Vyd. 419. Praha: Torst, 2007. Počet stran 306. ISBN 978-80-7215-323-7

PUTNA, Martin C. uspořádal. Měli jsme underground a máme prd. Vyd. 1. Praha: Knihovna Václava Havla s.r.o., 2008, Počet stran 54.

RÖSSLER, Josef "Bobeš". Obrazy doby aneb Chaotické vzpomínky na život v českém undergroundu 70. let, Vyd. 1. Praha: Pulchra, 2009. Počet stran 336. ISBN 978-80-87377-3-1

STÁREK, František "Čuňas" a J. Kostúr. Baráky souostroví svobody. Praha: Pulchra, 2010. Počet stran 636. ISBN 978-80-87377-19-2

Vedoucí bakalářské práce:

MgA. Petr Stanický, MFA

Ústav prostorového a produktového designu

Datum zadání bakalářské práce:

15. února 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

18. května 2012

Ve Zlíně dne 8. března 2012

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.

Janíková
děkanka

Stanický
MgA. Petr Stanický, MFA
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně

16.3. 2012

BARBARA PIVOVAROVÁ

Jméno, příjmení, podpis

Pivová

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Má bakalářská práce má přinést můj pohled v podobě skleněného objektu na český underground, který by mohl zasvětit i mojí generaci.

Teoretická část je zaměřena na počátek českého undergroundu, proč vlastně vznikl a která kapela k tomu byla nápomocná.

Praktická část je popisování postupu práce a využití technologie a pojednává o složitosti instalace, při které bude hudebním doprovodem směsice kapel z českého undergroundu a audiovizí (demonstrace a TV seriál)

Projektová část obsahuje ukázky modelů a návrhů.

Klíčová slova: Český underground, Státní bezpečnost, umění, design

ABSTRACT

My bachelor thesis is aimed to show my view of the Czech underground in a form of a glass object that could also introduce the theme to my generation.

The theoretical part is focused on the beginning of the Czech underground, reasons of its origins and which music band took initiative in those times.

The practical part describes the work process and use of technology and deals with the complexity of the installation accompanied with a musical mix of the Czech underground bands and audiovisual (demonstration and TV series)

The project part contain models and design samples.

Keywords: Czech underground, The national security - StB, art, design

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu ateliéru panu MgA. Stanickému za vedení a konzultace mé práce během tvorby. Děkuji všem mistrům z Valašského Meziříčí, obzvláště BcA. Luboši Šurýnovi a BcA. Ondřejovi Strnadelovi za trpělivost a za pomoc při realizaci. Josefu Rösslerovi za opravu gramatické stránky práce. Dále Josefu Rösslerovi Jr. a své mamince Regině Rösslerové za pomoc při realizaci modýlku. Tetě Veronice Farkasové, Lence Piovárové a Zdeňkovi Helfertovi za fotky.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 „ZBĚSILOST A POKORA“	12
1.1 PRAKTIKY PŘI ZATÝKÁNÍ	19
1.2 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI ČESKÉHO UNDERGROUND	26
1.2.1 Ivan Martin „Magor“ Jirous	26
1.2.2 František "Čuñas" Stárek.....	29
1.3 SKLO TEHDEJŠÍHO ČESKOLOVENSKA.....	31
2 VÝVOJ UNDERGROUNDOVÝCH KAPEL	35
2.1 PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE	36
2.2 THE VELVET OF THE UNDERGROUND	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
3 KONCEPCE	40
3.1 INSPIRACE	41
3.2 TECHNOLOGIE.....	45
3.3 INSTALACE	45
III PROJEKTOVÁ ČÁST	46
4 NÁVRHY A MODELY	47
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	58
SEZNAM OBRÁZKŮ	59
SEZNAM ZDROJŮ OBRÁZKŮ	61
SEZNAM PŘÍLOH	62

ÚVOD

Skuteční umělci byli vždycky ti, kteří upozorňovali na to, že věci nejsou v pořádku¹. S tímto výrokem se musí souhlasit. Po moderních směrech 20. století jako je například Dadaismus, který byl proti první světové válce. I český underground svým vznikem protestoval proti vývoji tehdejšího Československa po roce 1948. Avšak do širšího povědomí veřejnosti vstoupil v souvislosti s policejní perzekucí v polovině 70. let, v kauze se členy hudební skupiny The Plastic People of the Universe.

Má práce je založena na instalaci a proto je část realizovaná ze skla a další z dostupných materiálů. Skleněné objekty jsou zpracovány hutní technikou foukaného skla a zbrúšením plošek. Následné leštění a na instalování do prostoru.

Úvodem bych ráda poznamenala, že jsem si toto téma zvolila záměrně. Cílem mé práce je obohatit svět undergroundu, který nebyl moc zasvěcen do uměleckého skla. Vyjádření této práce vychází z mého nitra, ale také by mělo pomoci nahlédnout mé generaci k vytvoření obrázku o tomto období českého a slovenského dění. Především musím konstatovat, že český underground nebyl ucelený, jak se na první dojem jeví. Byla skupina, která žila životem v hospodách, psala básně a další která tento způsob života nevyhledávala, ale měla tendence spíše vydávat svůj nesouhlas prostřednictvím undergroundu. Bojovat za lidská práva, ať už to bylo podepsáním Charty77 nebo vydáváním samizdatů, které informovaly o dění v tehdejším Československu. Toto bych ráda promítla do své bakalářské práce.

¹ Magorův zápisník, Str.197, JIROUS, Martin I., *Magorův zápisník*. Vyd.1. Praha: Torst, 1997.

I. TEORETICKÁ ČÁST

*„Nezbytnými vlastnostmi těch,
kteří si zvolili underground za svůj duchovní
postoj a prostor, je zběsilost a pokora.*

Komu tyto vlastnosti scházejí, nevydrží v undergroundu žít.“

Ivan Martin „Magor“ Jirous

1 „ZBĚSILOST A POKORA“

Toto slovní spojení mě zaujalo nejvíce, celý předcházející text jsem našla v Magorově zápisníku² a přijde mi vystihující. Začala bych tedy od počátku, neoficiální proud kultury podzemí tzv. Underground, u nás vznikl pod vlivem historicko-politických událostí po roce 1948. Komunistická strana převzala moc a nastolila stalinistický totalitní režim, kdy nastal nejen útlak demokracie a občanských práv, ale také potlačila jakoukoliv svobodu projevu a slova. Pro jakýkoliv umělecký projev byl nastaven socialistický realismus³, kdy byla znovu obnovena cenzura. Došlo k zestátnění veškerého výtvarného projevu. V souladu s undergroundovou literaturou u tiskáren a nakladatelství vládnoucí stranou. Vydavatelská činnost byla kontrolována nově ustaveným státním orgánem – Svazem československých spisovatelů. Na řadu přišlo nové měřítko, záleželo na vás, jak hodně jste byli „angažovaní“, kdy hlavní ukazatel hodnoty díla vytlačoval požadavky estetické. Nevyhovující díla byla i hromadně ničena a řada autorů podléhala zákazu publikovat svou tvorbu. Neúnosná situace si vyžádala vlnu emigrací nejen z řad literátů. Zbylá skupina autorů, která se odmítala přizpůsobit, a přesto tvořili bez ohledu na státem stanovené směrnice, se stal obětí soudních procesů. V rámci tvrdých kulturních čistek v 50. letech byla řada literátů stíhána, uvězněována či likvidována⁴. V 60. letech, kdy nastala kritika Kultu osobnosti a jeho důsledky na uzavřeném jednání⁵, dochází k částečnému kulturnímu i politickému uvolnění.

² JIROUS, Martin I., *Magorův zápisník*. Vyd.1. Praha: Torst, 1997.

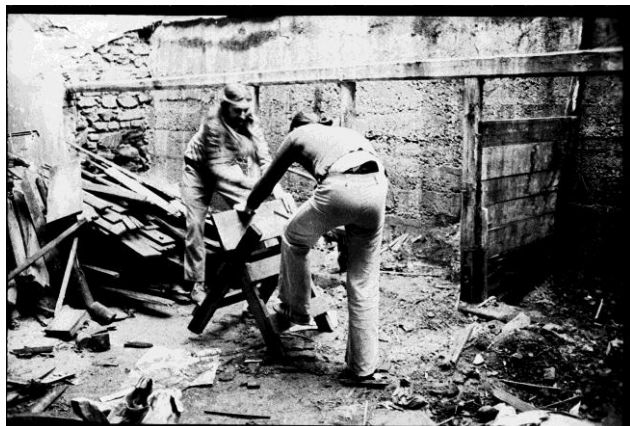
³ Socialistický realismus zamítá všechny avantgardní projevy, modernu a jakoukoliv komplikovanost. Odmítá lidskou individualitu, na jednotlivce je nahlíženo jako na „zástupce sociální třídy“. Hlavní důraz v literatuře klade na ideologickou stranickost a lidovost, srozumitelnou dělnickým vrstvám. (LEHÁR, Jan. *Česká literatura od počátků k dnešku*. 2., dopl. vyd. Praha: Lidové noviny, 2004. s. 738.)

⁴ Jmenovala bych režimem popraveného Závaše Kalandru, Miladu Horákovou a dlouhodobě vězněného Jana Zahradníčka a Františka Křelinu. (LEHÁR, Jan. *Česká literatura od počátků k dnešku*. 2., dopl. vyd. Praha: Lidové noviny, 2004. s. 716.)

⁵ Sjezd, který se považuje za bod obratu, jímž stalinismus přestal být oficiální politikou KSSS a potažmo celého sovětského bloku, třebaže opatrná destalinizace probíhala v různých oblastech života a různých zemích nestejnou měrou.

Bylo to jako příchod jara po dlouhé, nesnesitelné a kruté zimě. Tento optimismus neměl dlouhého trvání, skončil v období 1969 - 1989 vinou tzv. normalizace, která přinesla nové politické represe a kulturní a hospodářský úpadek. Znovu byla obnovena cenzura. Zásahy Státní bezpečnosti se staly horšími a to z toho důvodu, že hranice mezi povoleným a zakázaným nebyly tak patrné, jak tomu bylo o dvě desetiletí dříve. Tyto hranice mezi definitivně zmizely v převratovém roce 1989, kdy se v Československu podařilo znovu nastolit vytouženou demokracii. Literatura během těchto čtyřiceti let nesvobody přežívala v několika kruzích. Ty lze rozdělit na literaturu oficiální, čili režimem povolenou, kontrolovanou, a na literaturu neoficiální. Toto vymezení nejnějněji vystihuje situaci 50. let, kdy bylo jasně stanoveno, co do oficiální sféry patří a co už ne. V 70. letech stále přetrvávalo rozdělení na oficiální a neoficiální (kam patří i literatura undergroundová), posledním okruhem se pak stala literatura exilová⁶. V sedmdesátých letech běžně hovoříme i o polooficiální „šedé“ zóně.

Komunitní způsob života českého undergroundu se podobal komunám hippies, které vznikly ve Spojených státech. Specifické oblékání, bydlení a životní styl, ale nejdůležitější bylo sdružování a odpor vůči vládnoucímu establishmentu⁷. Během těchto represí, kdy nemohli vydávat svobodně, co chtěli, či hrát se dalo ustoupit na venkov z důvodů, že ve městech je už StB nebo VB měli v malíku. Zakoupením bývalých zemědělských usedlostí, bývalých hostinců, víceméně tehdy již zruinovaných barabizen, které potřebovali určitou dávku rekonstrukce nebo opravu. Tou rekonstrukcí se také sbližovali, jeden kamarád opravil tohle ten další zase tamto. O co jim v první moment šlo *o místa*, kde se můžou setkat, to byly prvotně *hospody*, pak se mohli scházet také *venku* jako například před budovou Národního muzea, dále v pasáži Čas atd., ale tyto možnosti se záhy vyčerpaly, estébáci už o nich věděli a dělali tam časté kontroly, a tak vznikaly *otevřené byty*, tj. bytové prostory, které jejich držitelé učinili, jaksi veřejně přístupnými, dalším útočištěm se stalo zaměstnání, které umožňovalo možnosti žítí na ubytovnách, všemi těmito způsoby vznikala v Československu neviditelná síť pospolitosti⁸.

Obr. 1 rekonstrukce, opravy jednoho z mnoha baráků

⁶ Tři kulturně komunikační okruhy podle Jiřího Holého představuje literatura: „domácí veřejná (oficiální) literatura, druhý literatura domácí podzemní (díla rukopisná a samizdatová) a třetí zahraniční (díla psaná a šířená v exilu)“. (Tamtéž. s. 715.)

⁷ Establishment (z angl. = zřízení) je pojem, který obvykle myslí tradiční vládnoucí třídu společnosti či jiné struktury, které jim vládnou. Spíše se využívá k vyjádření určitého procesu a bývá většinou využíván v negativním slova smyslu, hlavně kritiky západní společnosti.

⁸ STÁREK, František "Čuňas" a J. Kostúr. *Baráky souostroví svobody*. Praha: Pulchra, 2010. Str. 10 Pospolitosť - lidé žijící na jednom místě, jsou k sobě volně poutáni například příbuzenstvím, sousedstvím, přátelstvím.

Mimo každodenní šikany od VB, organizovala StB velké, někdy i celorepublikové kampaně proti „máničkám“⁹. Účelem těchto akcí bylo zastrašit, rozrušit a rozehnat uskupení. Stříhání vlasů šikanu doprovázelo, účelem bylo potupit, ponížit a odebrat „symbol svobody“. První celorepublikový „rasový“ nepokoj byl zorganizován na podzim roku 1966: *V září 1966 byla na celém území ČSSR provedena opatření proti některým negativním projevům určité mládeže, reprezentované především „vlasatci“.*(...) *Oblasti činnosti „vlasatců“ nejsou v teritoriu rozloženy rovnoměrně. Prostory intenzivnějšího výskytu a „působení“ těchto živlů jsou převážně v průmyslových centrech. Jejich činnost se soustřeďuje do některých zábavních středisek (parky kultury). V průběhu příprav opatření bylo v celostátním měřítku evidováno a postiženo celkem 3976 jedinců.*(...) *Ohlas obyvatelstva na opatření byl vcelku příznivý. Pokud se vyskytly kritické připomínky, vyznívaly asi v tom smyslu, že by snad nebylo třeba zvláštní akce, kdyby různé výstřelky mládeže byly důsledně potlačovány už v zárodku*¹⁰. Stovky lidí, byli, tehdy násilím ostříhání, poté následovaly

další represe a vězení pro organizátory demonstrace, která proti jednání policie protestovala.

Obr. 2 : Severočeské máničky 1979

Další násilné ostříhání se konalo v roce 1974 v Rudolfově a v Českých Budějovicích, kdy byli ostříhání a brutálně zraněni účastníci koncertu The Plastic People of the Universe a DG307. Poté je dokonce vyhazovali ze škol a nepřipouštěli k maturitě. Během brutálního zásahu v roce 1974 před koncertem Plastic People nahnali estébáci¹¹ máničky¹² do podchodu a tam je zmlátili hlava nehlava, aby je zastrašili. Podle mého názoru se jen více stmelili. V roce 1976 byli členové skupiny souzeni u soudu za výtržnictví, což znamenalo, že výtržnictví bylo pácháno ve veřejných prostorech a tato situace odstartovala koupě soukromých pozemků. Zuřila normalizace a zprvu se to zdál jako ideální nápad, kdy bude StB bezradná, ale omyl byl pravdou. I když tato idylka většinou končila vystěhováním a následně zbořením budovy z různých nesmyslných důvodů, se staly tzv. „baráky“ kulturními a komunikačními centry mezi undergroundovou komunitou, kde se také mimoto vyráběly a distribuovaly samizdaty¹³. Další otázkou bylo, kde na ty baráky vzít peníze. Stalo se, že třeba jeden z nich měl dostatek peněz dům koupit, ale spíše se skládali ve více lidech. I když majitelů bylo více, smlouvu podepsali dva nebo tři.

Obr. 3 : umělecká fotografie Jaroslava Kukala

Na jednom z baráků a to v Rychnově se na Silvestra roku 1976/1977 podepisovala Charta 77¹⁴, s ní přijel Václav Havel, Jiří Němec a Pavel Landovský.

⁹ kniha „*Vraťte nám vlasy!*“, Academia, Praha 2010, od Filipa Pospíšila a Petra Blažka

¹⁰ Ze zprávy náměstka ministra vnitra plk. Jindřicha Theona o akci „Vlasatci“. 26. října 1966 kniha *Vraťte nám naše vlasy!* Str. 3

¹¹ „Estébaci“ je psané pro zkratku StB.

¹² „Máničky“ je pojem pro označení mladých lidí s dlouhými vlasy.

¹³ Samizdaty většinou vydávají disidenti a jedná se o způsob jakým občané v represivních režimech (Komunismus) obcházejí cenzuru.

¹⁴ Charta 77 byla neformální československá občanská iniciativa, která kritizovala „politickou a státní moc“ za nedodržování lidských a občanských práv, k jejichž dodržování se ČSSR zavázala při podpisu Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE) v Helsinkách.

Další zajímavý poznatek, když jste koupili podepsali u notáře, tak estébáci ji mohli do 14 dnů zvrátit. Tenkrát bylo možné vyrukovat s tím, že třeba něco není ve státním zájmu, protože se tam bude stavět a to si mohli prakticky vymyslet cokoliv¹⁵. Po pádu komunismu těch tzv. baráků moc nezůstalo, ale třeba v Meziříčku, se z bývalého mlýna stal první „androšský“ architektonický objekt, který vlastní Miroslav „Skalák“ Skalický a jeho žena Šárka Skalická. Tento objekt zakoupili až v 90tých letech a od roku 2003 zde probíhají pravidelné undergroundové hudební festivaly, které v roce 2005 převzaly štafetu Magorova alias Martina Jirouse ve Vydří a rozšířila náplň o divadelní a literární projekty. Magor také zakoupil usedlost v roce 1986 a od poloviny devadesátých tu proběhlo deset ročníků významných undergroundových festivalů, ale pouze jen do roku 2004. Zpět ke Skalákovi nejen, že pořádá undergroundové festivaly, ale zároveň pronajímá své pozemky technořím a pro hip - hop párty.

Kde se vůbec vzaly ty dlouhé vlasy? Už za časů protektorátu¹⁶ mladí lidé chtěli vyjádřit svůj nesouhlas s dobou. Tak tomu bylo i v českém undergroundu. V tehdejším Československu jste byli v situaci, kdy se nesměli hrát dobré hry současných českých dramatiků, nesměla se hrát jakákoliv hudba, vše bylo jako by v mlze a ten kdo to nepřijal či se nepodílel na vytváření umělé kultury, byl podle nich zločinec. Hráli pro turisty z NSR v kostele Bacha a neprotestovat, že „Plastici“ nemohli hrát svojí hudbu na koncertech, to byl také zločin, ale jen pro určitou sféru. Hráli Shakespeara, když nesměli hrát Havla, to byl zločin. V určitém slova smyslu by bylo lepší, kdyby nebyla vůbec žádná kultura, to je ideální stav, kdy si kulturu musíme vytvářet sami, protože potřeba kultury pro člověka je nesmazatelná. Smysl kultury je buď náboženský, nebo žádný. U undergroundu se však při srovnání s hippies kultura ostře odlišuje. Hippies jsou více ve sféře biologické, u undergroundu jde od počátku o duchovní hnutí, uvědomělé vytváření uměleckých realizací jako prostředků ke změně.

¹⁵ kniha „Baráky souostroví svobody“ od Františka „Čuňas“ Stárka a Jiřího Kostúra, Pulchra, Praha 2010

¹⁶ V letech 1939 – 45 kdy jsme byli v pod nedobrovolnou ochranou Velkoněmecké Říše – léta 2.světové války

Obr. 4 : z 2. festivalu 2. Kultury v Bojanovicích 1976

Obr. 5: obecenstvo na festivalu

1.1 PRAKTIKY PŘI ZATÝKÁNÍ

Člověku se může zdát, že je teoreticky připravený na všechno, ale přesto se poučí až při přímém střetu s realitou. V této době byla realita spjata s vulgaritou a násilím. Přese všechno lidé stále považovali agenty Státní bezpečnosti či Veřejnou bezpečnost za jakousi, i když pochybnou ruku zákona, ale zákona. Ve své podstatě rozdíl mezi obecnou policií, Veřejnou bezpečností, zkratka VB a politickou bezpečností, Státní bezpečnost, zkratka Stb, rozdíl byly prakticky minimální, oba tyto tábory byly ze stejného těsta. Všechno v totalitním režimu bylo nakaženo od klubu filatelistů¹⁷ přes sport až třeba po vědecké instituce. Například i obecná policie, která by měla honit lupiče a vrahy, ve skutečnosti poskytovala režimu servis a tím mu tak vytvářela kouřovou clonu¹⁸. Další paragraf v chování v diktatuře tedy zněl: nesmíš spolupracovat ani s obecnou policií, byť by se na první pohled jednalo o objasnění nějakého kriminálního deliktu, protože nikdy nemáš jistotu, o co ve skutečnosti jde a nebude-li tvá výpověď zneužita. Další z jejich specialit při výslechu bylo, že buď v momentu nepozornosti sebrali vyslýchanému klíče, obtiskli si je a pak si z něho vyrobili klíč náhradní, nebo zapojili komplice. Takto se dostávali do bytů na tzv. kontroly „objektu“. Zajímavé bylo, jak titulovali mladé lidi, kteří si užívali své dospívání a bavili se v rámci možností: byla to „Závadová mládež“. Toto spojení duchu češtiny neodpovídá, gramaticky je to správně jako Závadná mládež. Ta nezhálela a vytvořila si Manifest Českých dětí, který vznikl 28. května v roce 1988, jeho iniciátorem a tvůrcem byl Petr Placák (hrál s Plastic People od první poloviny osmdesátých let 1982-86). V Informacích o bezpečnosti situace na teritoriu Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje dne 21. 8. 1988. Reakce na demonstraci Českých dětí, která se konala v srpnu 1988 k výročí okupace 1968.

Ani generální štáb Federálního ministerstva vnitra nezhálel a uspořádal poradou jak zakročit na předem připravovanou demonstraci Českých dětí. Zněla takhle:

Sekretariát operačního štábu FMV

V Praze dne 18. srpna 1988

PŘÍSNĚ TAJNÉ!

Závěry z jednání operačního štábu FMV konaného dne 18. srpna 1988

Jednání OŠ FMV řídil jeho náčelník, I. náměstek ministra vnitra ČSSR, genrmjr. Ing. Alojz LORENC, CSc.

Účast zasedání je dokumentována v prezenční listině. Kromě členů OŠ FMV se ho zúčastnil zástupce vedoucího XIII. oddělení ÚV KSČ s. Jakub Holík.

Program jednání

- 1) Zahájení
- 2) Informace o bezpečnosti
- 3) Dokladace plnění uložených úkolů
- 4) Projednání dalšího postupu při zajišťování klidu a veřejného pořádku u příležitosti výročí 21. srpna a uložení úkolů
- 5) Různé, závěr

K bodu č.1

Jednání OŠ FMV zahájil jeho náčelník, I. náměstek ministra ČSSR s genmjr.. ing. Alojz LORENC, CSc.

K bodu č.2

Informaci o vývoji bezpečnostní situace přednesl s. Charvát. Doplnil ji a současně o plnění úkolů k zajištění klidu a veřejného pořádku u příležitosti nadcházejícího výročí 21. srpna informovali s. genmjr. Carda

- S SNB hl. m. Prahy a Sčk. je připravena k likvidaci případných protispolečenských vystoupení;
- byla navázána součinnost s velením pražské posádky ČSLA (Československá lidová armáda; v době mimořádných bezpečnostních opatření spolupracovala komunistická armáda s policejními jednotkami) a na pražská nádraží jsou veleny smíšené pořádkové hlídky.

s. pplk. Vykypěl

- v součinnosti s XIII. správou SNB je zabezpečena akce VSTUP (bezpečnostní akce vyhlášená vnitřem během výročí oku-pace z 21. srpna 1968, kterou normalizační režim eufemisticky označoval, za „vstup bratrských armád“), v současné době probíhají preventivně bezpečnostní akce REŽIM a OCHRANA a ve spolupráci se S StB KS SNB je provedena akce VLNA;

S cílem nepřipustit nežádoucí aktivitu negativně zpolitizovaných osob z řad mládeže jsou v součinnosti s 2a., 2b. odborem S - StB Praha a příslušnými odbory zdejší součásti přijímána operativní opatření s cílem zamyšlené akce paralyzovat¹⁹.

Bezpečnost si rutinně rozdělovali úkony podle předem vypracovaných scénářů, jak jsem vypsala výše, prakticky mechanicky, aniž by tušili v mnohém souvislosti či následky.

Pokud jste byli nezaměstnaný, policisté vás stíhali za příživnictví (paragraf 203), ale to, že vám k té nezaměstnanosti dopomohli, byla už věc druhá. Tím, že volali či vyhrožovali vašemu zaměstnavateli, pokud vás nepropustí, bude mít on sám problémy atd.

V rozhovoru, *První cela je nezapomenutelná*, Josef Dvořák zpovídal Františka Stárka „Čuňas“. Zaujalo mě přirovnání, že první cela je něco jako první láska – je nezapomenutelná a srovnáváš pak s ní všechny ostatní. Pro vysvětlení existovala tzv. 48, kdy vás *zadrželi* na dva dny, poté vás museli propustit. Avšak když vás potřebovali zadržet déle a nebyla na vás uvalená vazba tak potom, co vás oficiálně propustili, vás před vchodem opět zadrželi. Po *uvalení vazby* už šlo do tuhého. Při nástupu do cely, jste museli projít standartním rituálem, něco na způsob: „*dejte sem ty vaše hadry my vám dáme naše šaty*“. To znamená, že se člověk musel svléknout, své věci dal do připraveného pytle a musel si obléct modrou košili a hnědé tepláky, které mimochodem nebyly zrovna v nejlepším stavu. U nich se drželo nošení a praní do úplného rozkladu. Poté vás vysprchují a proběhne kontrola lékaře, jestli nemáte vši, blechy nebo nemoc, která vylučuje kolektiv. Neměla by se zaměřovat věznic a vazba, to je něco jako nebe a dudy²⁰.

¹⁷ Klub filatelistů je volné sdružení sběratelů poštovních známek, spojených měsíčníkem Filatelie

¹⁸ kniha „Fízl“ od Petra Placáka Strana 28. Kapitola „*Bartolomějská*“

¹⁹ kniha „Fízl“ od Petra Placáka Strana 138 kapitola „*21. srpen 1988*“

²⁰ rozhovor Josefa Dvořáka, který zpovídal Františka Stárka, 2011/02 Paměť a dějiny

Věznice je něco jako svoboda v převedeném slova smyslu, je tam umožněn pohyb. Vězeňské poukázky fungovaly jako platidlo. Kdo měl hodně peněz, si mohl dovolit cokoli, nebylo to jak to známé z filmů, kdy ten největší ranař a rváč byl boss. Spíše ten, co měl nějaké benefity (výhody), třeba jako měl František Stárek, který uklízel v šatně ve věznici Bytíz, a tak od ní dostal i klíče. V této místnosti si otevřel tzv. advokátní kancelář pro ostatní vězně. Ale ani ve vězení jste neměli pokoj od práškačů, StB na vás nasadili svého člověka i na celu, ale naštěstí v mnoha případech byli práškači prozrazeni, buď neoplývali talentem na získávání informací, nebo byli za dobře s vachařem, což bylo také průhledné.

Člověk nepoznává ve vězení osudy druhých vězňů, ale spíše osud svůj²¹.

²¹ cituji Jirouse z knihy Magorovi zápisky, Str. 447 „Havlovy hlubiny“

Pavel Wonka, byl politický vězeň v tehdejší Československu a zemřel na následky mučení ve vězení. Byl odsouzen celkem třikrát, vždy v konfliktu s komunistickým režimem, jedním z jeho trestných činů např. bylo to, že se pokusil roku 1986 kandidovat ve volbách jako nezávislý kandidát - což bylo teoreticky v naprostém souladu se zákony, avšak v rozporu s uskutečňovanou právní praxí.

Možnosti, které měla k ruce operativa StB, a zároveň i hranice mezi nimi bylo obtěžování občanů a kontrola nad osobami nepohodlných režimu. Člověk si musel dávat pozor, nemluvit do telefonu nebo v bytě, které by mohly být odposlouchávané, nechávat si určitě informace pro sebe a nemluvil s ostatními. Tímto měli ztíženou práci. Ani v normalizačním režimu pro ně nebylo lehké zahájit vaše trestní stíhání bez důkazů. V mnoha případech je to vaření z vody, hlavně, aby něco našli, a když už něco našli, tak to stále omílali dokola. To vše jen proto, aby vyhověli dosavadní vládě. AOP jsou agenturně – operační prostředky, s jejichž pomocí StB sbírala poznatky o osobě, o kterou měla zájem. Jednalo se o agenty, kteří vás pronásledovali na každém kroku a mnohokrát tak nápadně až to přijde k smíchu. Dále odposlechy bytů a telefonátů, jak jsem zmiňovala výše, o sledování, kontrolu pošty nebo tajné vniknutí do bytů. Tato činnost měla i svůj krycí název ZTÚ (tj. zpravodajsko-technický úkon). StB shromažďovala poznatky, které by mohly vést k zahájení trestního stíhání, popřípadě i odsouzení sledované osoby avšak musely být tajně získané informace legalizovány – například domovní prohlídkou schválenou prokurátorem. Jednou ze základních prací tajné policie byla diskreditace sledované osoby. Za tímto účelem prováděla „rozkladné“ pohovory s lidmi, s kterými jste přicházeli do styku. Dotyčným napovídali různé historky mezi jejich nejoblíbenější, že jste spáchali sexuální delikt, anebo jim bylo naznačeno či hrubě zdůrazněno, že když se s vámi baví, mohlo by to mít neblahé důsledky v zaměstnání apod. Paradoxně to mělo, opačný účinek než StB zamýšlela, lidi to více sblížovalo²². Dočetla jsem se, že takto se nechaly zastrašit jen slabší povahy. StB často chtělo ohromit vyslychanými znalostmi nejrůznějších detailů, které byly většinou opravdu jenom detaily bez jakéhokoli dalšího významu – byl jste tam a tam a měl jste na sobě to a to apod. toto mělo vyslychaného přesvědčit, že o vás vědí všechno a že všichni kolem vás jsou donašeči a také nemá cenu zapírat. U výslechu jste ale mohli vystupovat jakkoliv i přes informace, které o vás věděli. Avšak základní pravidlo bylo, že ať říkáte, co říkáte, nikdy do toho nesmíte zaplétat jiné.

Pak zde byli tzv. „operativci“, což byly takové holky pro všechno, kteří měli vždy například chodbu nebo dům a už nevěděli, co se děje v jiné části domu nebo venku.

„Estébáci“ z jednoho bloku neznali fakta z jiného bloku a to včetně věcí, které byly známe v opozičním prostředí. K mému neuvěření taková byla skutečnost. Přikládám text písňe Vratislava Brabence :

Státní bezpečnost to s tebou myslí dobře

Fízlové, všech zemí, spojte se

porad'te, jak dál

jeden druhýmu

hlídejte se, špehujte se!

„Estébák“ z centrály StB, z II. správy SNB²³, který řídil „práci pracovního týmu na problematice neorganizované mládeže a nezávislých iniciativ“, kdy mimo jiné mohl mít na starosti „systém kontrolních svazků na rozhodující akce vedené na 2. odborech S StB“ což byl například takový major Špringer. StB 1. obory se jako I. správa SNB věnovaly tzv. „vnějšímu nepříteli“, kam spadali „vízoví cizinci, kapitalistické státy, hotely, emigrace, cestovní kanceláře...“, zatímco 2. odbory se staraly o „vnitřního nepřítele“ podobně jako II. správa StB; 3. odbory pak působily jako ekonomická kontrarozvědka. Existovaly tzv. „zatykačenky“, to byly lístky, na kterých mělo být vyplněno, kde, kdy s kým a proč jste byli zatčeni. Pokud tak „estébáci“ neučinili, museli vás propustit.

Celá zaměstnavatelská politika normalizační KSČ, hrozba vyhození ze zaměstnání, z oboru, vyhození ze studia nebo jen už samotné přijetí na vysokou školu, však držela v šachu jen intelektuální a kulturní elitu a na tzv. „Závadovou mládež“ nemohla mít vliv, takto si mohli žít po svém a ve své podstatě jim to tím zajistili, respektive když nic nemáš, nic ti nemůžou vzít. Je zarážející, jak ve své podstatě StB přemýšlela místo toho, aby mládež vyslýchanou nechali studovat či posléze pracovat, mohli je mít pod neustálým dozorem. StB mělo od strany zadání bojovat s „vnitřním nepřítelem“, to bylo rozhodující, ale takový smysl či účel byl už jiná věc. Nešlo jim tolik o ten skutečný výsledek jako o ten plán.

V estébáckých elaborátech se pochopitelně najdou, na pouhých několika desítkách stran, stovky nejrůznějších překlepů, omylů a nesmyslů, nemluvě o pravopisných chybách.

Škoda jen, že po 17. listopadu nenapadlo demonstranty jako třeba v NDR obsadit sídla StB a tím tak zabránit zničení policejního archivu. Zpochybňovat jejich materiály je čistý alibismus²⁴. Přesto přese všechno to byl státní úřad, podobně jako gestapo či jiné nacistické

organizace, vojensky řízený. „Estébáci“ si nemohli všechno jen tak jednoduše něco vymyslet či zfalšovat, museli psát dokumenty průběhu operací, které měly daný řád. Viz. (upřesnit stránku v BK)

Obr. 6: Fotka byla pořízena 21. dubna 1987. Agent StB na ní zachytil muže ve světlém kabátu a baretem u vchodu do Obecního domu na náměstí Republiky – ukázka

²² kniha Petra Placáka „Fízl“ Torst: Praha, 2007, Str. 267. *Z intimity zákona*

²³ Sbor národní bezpečnosti; skládal se z obecné policie a tzv. Veřejné bezpečnosti a politické policie Státní bezpečnosti.

²⁴ snaha vyhnout se odpovědnosti, politika dvojí tváře

1.2 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI V ČESKÉM UNDERGROUNDU

Z významných osobností „androše“ jsem si zvolila dva, pro mě asi nejvíce vystihující tento pojem. Přesto bych ráda citovala bývalého prezidenta Václava Havla, který nedávno zemřel a k underground se neobracel zády.

„Disidentem“ se člověk nestává tak, že se jednoho dne rozhodne pro tuto svéráznou kariéru, ale proto, že vnitřní odpovědnost kombinovaná s celým komplexem vnějších okolností ho prostě do tohoto postavení uvrhne: je vyhozen z existujících struktur a postaven do konfrontace s nimi. Na začátku nebylo nic víc a nic méně než úmysl dělat dobře svou práci - a na konci je cejch nepřítelé.

— [Václav Havel](#) (1990)¹

1.2.1 Ivan Martin „Magor“ Jirous

Narodil se v Humpolci roku 24. září 1944 a zemřel roku 2011 v Praze. Jirous je spíše znám pod přezdívkou „Magor“²⁵, jak jsem uvedla v podnadpisu. Byl to český básník, publicista a výtvarný kritik, avšak je spíše znám jako jedna z vůdčích postav českého undergroundu. Nebyl jen pouhým aktérem tohoto hnutí, ale stal se také jedním z jeho hlavních organizátorů a současně jedním z jeho nejvýznamnějších teoretiků. Vystudoval dějiny umění na Filozofické fakultě v Praze. Pracoval jako redaktor ve čtrnáctideníku Výtvarná práce a svými teoretickými a kritickými články přispíval i do dalších periodik. Významným způsobem se podílel na založení samizdatového časopisu Vokno²⁶. V době normalizace byl pětkrát vězněn. Mimo to se stal zakládajícím členem *Křižovnické školy čistého humoru bez vtípu*, volně se sdružujících výtvarníků a spisovatelů s nezávislým programem. V období před rokem 1989 aktivně provozoval činnosti v oblasti kulturního života, ilegálně organizoval řadu akcí, happeningů, výstav a koncertů. K významné aktivizaci nezávislé scény přispěl zorganizováním tří Festivalů „druhé kultury“²⁷. Roku 1969 se Magor stal uměleckým vedoucím kapely Plastic People of the Universe, „*kteřá v souladu se svým tvrdošijně uplatňovaným krédem naprosté estetické a společenské nepřizpůsobivosti (...) vystupovala v 70. letech jako synonymum vznikající tzv. druhé neboli alternativní kultury v Čechách.*“²⁸ Pojem „druhé kultury“ vytvořil Jirous v 70. letech a vědomě se tak postavil do pozice teoretika undergroundu. Pokusil se pro toto hnutí formulovat zásady a vzorce nejen etické, ale i estetické. „Nikdy nebyla schůze undergroundu (byly pouze schůze kapely Plastic People, interní, týkající se pouze jejich

záležitostí) proto ani nemohl být nikdo z undergroundu vyloučen – ostatně nikdo nebyl do undergroundu přijat²⁹ Za programový manifest undergroundového hnutí je považována jeho *Zpráva o třetím českém hudebním obrození*, již napsal v únoru 1975, a ve které reflektuje „*kořeny a dosavadní vývoj nezávislé kultury*“ na domácí scéně. Mezi další příspěvky na téma undergroundu patří prozaický text Pravdivý příběh Plastic People nebo polemika s Václavem Černým *Nebyla nikdy v troskách*. K souhrnnému vydání Jirousových esejistických a kritických textů došlo v roce 1997 ve sborníku *Magorův zápisník*³⁰ a jeho největším vydaným sborníkem poezie je jeho *Magorova summa*, která v sobě shrnuje třináct „původních básnických sbírek (v případě Magor dětem jde ovšem o sbírku poezie a pohádek psaných prózou), z nichž osm bylo již dříve publikováno knižně (jedna z nich – *Magorův soumrak* – ovšem v podstatně jiné a kratší verzi a navíc jen jako příležitostný tisk). Tři sbírky (*Magorův ranní zpěv*, *Magorova krabička* a *Mládí nevykouřené*) se až dosud nacházely jen v samizdatech a dvě sbírky (*Wydrzie Mediocri* a *Magorova děťátka*) jsou zde jako celky publikovány poprvé.“ K novějším sbírkám, které byly do souborného sborníku zařazeny při jeho 2. vydání, patří *Magorova vanitas*, *Ubíječ labutí*, *Rattus norvegicus*. Nejmladšími, dosud do souborného vydání, nezařazené sbírky jsou *Okuje* a *Rok Krasy*.

Z hlediska režimu nezákonného vydávání, byl Jirous za svůj život vezněn celkem pětkrát. Poprvé putoval do vězení v roce 1973 a celkem si odseděl v kriminále sedm a dva měsíce. Všechny jeho rozsudky byly brány podle paragrafu o výtržnictví. Během svého nejdelšího rozsudku (v letech 1981 – 1985) „*ve valdické věznici III. Nápravné skupiny*“³¹ napsal svoje nejznámější sbírku *Magorovy labutí písně*. Tato sbírka se stala takovým hlavním pilířem pro další „podzemní“ poezie. V roce 1985 za ni byla autorovi udělena *Cena Toma Stopparda*³². V roce 2006 byl Jirous oceněn literární cenou Jaroslava Seiferta za dosavadní básnické dílo. Dnes už není mezi námi (zemřel roku 2011), ale do svého skonu byl stále aktivní.

²⁵ přezdívku vymyslel Eugen Brikcius, který údajně větou „To je magor!“ reagoval na nejrůznější Jirousovy výstřelky. V rozhovoru s Janem Pelcem (básník) vzpomíná: „Mně se to zalíbilo, připadalo mi to takové libozvučné, a začal jsem tak podepisovat svoje texty.“ (JIROUS, Ivan Martin. *Za čtyři roky se dá zapomenout všechno. Rozhovor s Janem Pelcem. V Magorův zápisník*. Praha: Torst, 1996. s. 522.)

²⁶ Ten se „kromě literárních textů zaměřoval rovněž na akční umění a na divadlo, v prosinci 1981 bylo však jeho vydávání přerušeno (...) a redaktoři (včetně I. M. Jirouse – A. V.) byli odsouzeni k vysokým trestům

odnětí svobody.“ HANUŠKA, Petr – NOVOTNÝ, Vladimír. *Česká literatura ve zkratce 4*. Praha: Brána, s.r.o. 2001. s. 120.

²⁷ I. festival druhé kultury se koná roku 1974 v Postupicích, druhý ročník o dva roky později v Bojanovicích u Prahy a poslední uskutečněným, tedy třetím uskutečněným byl festival III. hudební festival na Hrádečku Václava Havla. (JIROUS, Ivan Martin. *Magorův zápisník*. Praha: Torst, 1996. s. 199.)

²⁸ HANUŠKA, Petr – NOVOTNÝ, Vladimír. *Česká literatura ve zkratce 4*. Praha: Brána, s.r.o. 2001. s. 123.

²⁹ moc píšu s malým m, kde reagoval na článek od tzv. Santy Clause v 10. Číslo Vokna „Česká“ neoficiální“ *rocková scéna*. (JIROUS, Ivan Martin. *Magorův zápisník*. Praha: Torst, 1996. S. 456.)

³⁰ Obsahuje Jirousovy recenze, články, studie, polemiky a rozhovory z let 1965 – 1990.

³¹ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Poezie poslední možnosti*. 1. vyd. Praha: Torst, 1996. s. 185.

³² Cena Toma Stopparda je literární ocenění Nadace Charty 77. Založena byla v roce 1983 ve Stockholmu

1.2.2 František „Čuňas“ Stárek

Narodil se 1. prosince v Plzni. Aktivní odpor vůči totalitním režimům byl v jeho rodině skoro až standartem. Jeho otec Jaroslav Stárek byl vězněn v 50. letech a bratr JUDr. Jaroslav Stárek jednak za 2. světové války Gestapem a podruhé na začátku normalizace za hanobení hlavy spřáteleného státu. Mládí Stárek prožil v Teplicích i po smrti svého otce pouze s matkou. V roce 1968 se dostal na střední průmyslovou školu hornickou v Duchcově. Tam se také zapojil do studentského hnutí nazvaného Unie středoškoláků a učňů, která však byla rozpuštěna v roce 1969. Tato skutečnost a stálé boje o délku vlasů vedly k tomu, že po maturitě se studentům nedostalo doporučení k přijetí na vysokou školu, což bylo prakticky jako zamítnutí či zákaz. Začal tedy pracovat v Praze, kde se dostal do okruhu pražského undergroundu. V dalších letech se podílel na organizování hudebních akcí či přednášek na šíření samizdatové literatury, jako například časopisu Vokna³³. Dále pak ve známém případě „Plastic People“ byl v roce 1976 souzen v Plzni spolu s Karlem Havelkou známým pod přezdívkou „Kocour“ a Miroslavem Skalickým „Skalák“ pro trestný čin výtržnictví v organizované skupině, které se dopustili tím, že společně zorganizovali přednášku Ivana Martina Jirouse „Magora“ a koncert Svatopluka Karáska a Karla „Charlieho“ Soukupa v Přešticích. U okresního soudu byl Čuňas odsouzen na 8 měsíců, krajský soud mu to pak změnil na podmíněčný trest. Ve skutečnosti strávil ve vazbě půl roku a to ve věznici Plzeň – Bory. Na začátku roku 1977 se aktivně zapojil do distribuce a organizování Charty 77, kterou samozřejmě i v témže roce podepsal. Tím se bohužel degradoval ze své pracovní pozice technika geofyziky, na pomocnou sílu. Jak jsem už zmínila výše, časopis Vokno, se začal vydávat v roce 1979 a stal se také hlavním kulturně – informačním magazínem českého undergroundu. V době, kdy připravovali 6 číslo na téma divadlo, byli 10. listopadu 1981 společně s Ivanem M. Jirousem, Michalem Hýbkem a Jiřím Fričem zatčeni. Po téměř roční vazbě byl Stárek odsouzen jakožto iniciátor organizované skupiny vydávající magazín Vokno na dva a půl roku odnětí svobody a dva roky ochranného dozoru (paragraf 202 - výtržnictví). Výkon trestu absolvoval v nechvalně známé věznici v Bytíži u Příbrami. Už v době ochranného dohledu se opět vrátil k vydávání magazínu Vokno, který se posléze stal kulturní institucí vydávání knihy, aktuální informační bulletiny (Voknoviny) a videomagazín, pořádající koncerty, výstavy a přednášky. Zároveň neopomíjel činnost Charty 77 a také spolupracoval s Výborem na obranu nespravedlivě stíhaných a další činnosti spojené s nezávislými občanskými iniciativami.

V únoru 1989 byl již po třetí zatčen, a jakožto šéfredaktor časopisu Vokno společně se svojí tehdejší manželkou Ivou Vojtkovou odsouzen v jednom z posledních politických procesů opět ke dvěma a půl rokem vězení a dvěma rokům ochranného dohledu za pobuřování (paragraf 100 odst. 4 tr. zák.). Trest si tentokrát odpykával ve věznici v Horním Slavkově. Odtud byl 26. listopadu 1989 propuštěn na základě jmenovité amnestie prezidenta republiky, udělené politickým vězňům jako důsledek probíhající „kulatých stolů“ Občanského fóra a vládních představitelů. Hned po propuštění se začal aktivně podílet na ustanovení Občanského fóra zejména mimo pražských institucí. V dubnu roku 1990 začal pracovat v československé a později v české kontrarozvědce, kde v různých vedoucích funkcích působil 17 let. V roce 1996 úspěšně dokončil bakalářské studium na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Dnes pracuje v Ústavu pro studium totalitních režimů a samozřejmě se nevzdal přednášek a v roce 2010 vydal knížku *Baráky*³⁴.

³³ Jak už jsem zmínila v Magorově biografii - Ten se „kromě literárních textů zaměřoval rovněž na akční umění a na divadlo, v prosinci 1981 bylo však jeho vydávání přerušeno (...) a redaktoři (včetně I. M. Jirouse – A. V.) byli odsouzeni k vysokým trestům odnětí svobody.“ HANUŠKA, Petr – NOVOTNÝ, Vladimír. Česká literatura ve zkratce 4. Praha: Brána, s.r.o. 2001. s. 120.

³⁴ STÁREK, František "Čuňas" a J. Kostúr. *Baráky souostroví svobody*. Praha: Pulchra, 2010. Počet stran 636.

1.3 SKLO TEHDEJŠÍHO ČESKOLOVENSKA

Poválečný design spotřebního zboží, do kterého zahrnujeme samozřejmě i sklo, plynule navazoval na vynikající úroveň výroby funkcionalistických užitkových předmětů z konce 20. a z 30. let. Ty zprvu nabízel Artěl³⁵, který vznikl v 1908 pod vedením Rudolfa Stockara³⁶. Jeho hlavním atributem se staly experimenty s materiály a funkčnost nebyla to hlavní. Vzorem byly vídeňské dílny nebo Bauhaus. V té době se Artěl snažil zkultivovat životní styl, ale protože neměl dostatek peněz, docházelo pouze k nákresům.

Obr. 7: Skleněný set od Rudolfa Stockara

Krásná jizba – Družstevní práce založená roku 1927, jejímž uměleckým poradcem a hlavním designérem byl do své emigrace v roce 1939 Ladislav Sutnar. Jeho sklo se vyznačovalo kultivovaností a jednoduchou lehkostí. Specializoval se především na nápojové soubory. Ať už jeho soubory byly ze skla či porcelánu měly geometrický ráz odproštěný od dekoru. Dále jejími členy, kteří se zabírali sklem, byly Alois Metalák a Ludvika Smrčková. Pro designéry tohoto družstva se staly hlavní pracovní náplní doplňky pro bytové prostory.

Obr. 8: Čajový skleněný set od Ladislava Sutnara

Zestátňování v poválečném se období se dotklo i sklářského průmyslu. Docházelo k rušení malých podniků, slučování větších a zavádění nových technologií. Největším sklářským koncernem se stal Crystalex sdružující okolo padesáti skláren. Byl ukončen vývoz na Západ a výroba se začala orientovat na socialistické východní země. Přesto v uměleckém skle 50. let se rozvíjela bohatá individuální tvorba a stalo se tomu tak i přestože se po druhé světové válce rozrostly sklárny i na místech bez sklářské historie, které vyráběly běžnou dostupnou produkci. Sklárny totiž neměli zájem o designéry a tak umělci se mohli vyjadřovat svobodně. K prvním českým sklářským výtvarníkům, které přešli od užitého umění k volnému umění³⁷ můžeme pokládat Stanislava Libenského, Jaroslava Brychtovou, Reného Roubíčka a také malíře Jana Kotíka. Tito umělci vytvářeli díla špičkové úrovně, což dosahují úspěchů na světových výstavách - EXPECH.

Expo 58 v Bruselu mělo motto: *Bilance světa pro svět lidštější*. Po architektonické soutěži byl vybrán projekt architektů Františka Cubra, Josefa Hrubého a Zdeňka Pokorného. Naše republika oddělená od světa tzv. železnou oponou byla hodnocena jako nejlepší v Bruselu.

Pavilon byl také třetí nejnavštěvovanější na celém Expu

Obr. 9: Československý pavilon na Expo 58 v Bruselu

V 60. letech po Bruselu, co se týče průmyslové výroby, převažovala snaha vyrábět kvantum na úkor kvality. Výrobní program skláren se přeorientoval na předměty denní potřeby. Ke konci šedesátých let došlo k uvolnění a výtvarní skláři mohli tvořit abstraktní umění. V roce 1967 proběhlo další EXPO 67, jejich motto znělo *Člověk a jeho svět – Země lidí*. Zajímavostí na tomto Expu, že byla založena na tzv. solitérech³⁸, na unikátních autorských tvorbách. Jevily se tam snahy ukázat možnost tvůrčího potenciálu a ne pouze na užitkovém skle. A motiv naší expozice byl *Jeden den v Československu*. Ale stejně jako v jiných uměleckých odvětvích, toto veselí netrvalo dlouho. V 70. letech na počátku normalizace, umělečtí skláři tvořil převážně pro zahraniční klientelu a z toho důvodu je spousta objektů v nenávratnu. V této době také vznikla tzv. Prizmatická plastika³⁹. V 80. letech přišlo určité uvolnění. Do sklářství se dostali mladí výtvarníci, a díky této nové krvi dospěli ve sklářství k novým inovacím. Rozvíjely se nové technologie a nové nápady. Částečně se uzavřela tvorba pouze s křišťálem a do skla se dostala barva. V roce 1981 se uspořádala první avantgardní výstava instalací, tzv. „Prostor 1“ v kostele sv. Rocha na Strahově. Tvorba vznikla do určitého prostoru, měla s tím prostorem komunikovat a tvůrci měli mít kreativní nápady. Výstava vzbudila pozitivní a velký ohlas. V roce 1983 byl pokus navázat na předešlý úspěch výstavy „Prostorem 2“. Měla se konat v nedostavěném paláci v Holešovicích, ale neuskutečnila se. O tři roky později připravili výstavu „Prostor 3“ v exteriéru okolo nádrže Všemina nedaleko Zlína. Patronem bylo JZD Slušovice. Zde se řešila otázka vztahu člověka k přírodě. Mezi zúčastněné patřili Marián Karel a Marián Volráb. Výstava trvala bohužel krátce, byla poničena.

³⁵ Artěl = rusky Družstvo

³⁶ (1886 – 1938), architekt, narozen v Doloplazích na Moravě, studium na české vysoké škole technické v Praze u Jana Kouly, po roce 1919 samostatná tvorba, člen uměleckoprůmyslového spolku Artěl.

³⁷ mezi volné umění patří – skleněné plastiky, skleněné objekty.

³⁸ solitérní = ojedinělý, osamocený

³⁹ prizmatická plastika – skleněné hranoly, obvykle rozkládající dopadající světlo

2 VÝVOJ UNDERGROUNDOVÝCH KAPEL

Tvůrci z různých odvětví umění se snažili spojit umělecké směry, které se překrývají, v jednotu, kdy úkolem bylo tlumočit a zároveň ustavovat současný životní pocit. Důležitou roli hrál kinematismus, zabývající se pokusy o vytvoření tzv. barevné hudby. Přestože jsou tyto snahy určeny v první řadě vyspělému, intelektuálnímu publiku, našli stále rostoucí ohlas. Ten se promítl i do hudby, obzvláště do beatové. Na jaře roku 1967 vznikla beatová skupina The Primitives Group. Během svého trvání částečně změnila obsazení, soustředěně kolem nejvýraznější osobnosti kytaristy a zpěváka Pavla Pešty. Zaměření skupiny byla beatová hudba psychedelic sound. Jeho cílem bylo psychické působení hudbou a jinými volenými prostředky, které zvyšovali její účinek a provokovali diváka k aktivní spolupráci. V některých případech dosahovalo takové intenzity, kdy v závěru představení bylo stěží rozeznat jeviště od hlediště. Až do I. Beatového festivalu měla nehudební složka skupinových představení základ především ve vizuálních efektech. Například při jednom listopadovém představení, dostal každý divák ke vstupence květ astry, rovněž mikrofony a scéna byly ozdobeny umělými květinami. Název vystoupení zněl „*Nedělej válku, dělej lásku*“ („*Make love, not war*“). V té době skupina vystupovala s pomalovanými obličejí a v květinových oblecích ve stylu hippies. Na scéně také blikaly barevné žárovky a na hudebníky dopadal barevný proud z reflektorů. Neopomíjelo se ani projekční plátno, na které se promítaly buď diapozitivy z hororů, nebo filmové klipy. Spojení hudebních, vizuálních a čichových vjemů uvádělo posluchače do výjimečného stavu. Divák byl jakoby obklopen a vtahován do samého středu dění. Až na druhém beatovém festivalu měli The Primitives Group menší úspěch. Bylo to nejspíš z důvodů, že si vybrali náročnější repertoár. Netrvalo dlouho a na hudební scéně se objevila nová začínající skupina, která sice nevynikala příliš dokonalou interpretací, protože její členové neovládali perfektně své nástroje, ale atmosféra s jakou se představovali, byla nezaměnitelná. Jmenují se The Plastic People of the Universe.

2.1 THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE

V roce 1969 vznikla skupina The Plastic People of the Universe. Jejich první koncert byl plných kiksů, ale po dlouhé době publikum slyšelo opět autentickou hudbu. Hudba to byla pravdivá a hráli ji s takovým zvláštním výrazem a vnitřním napětím, které z rockové hudby učinily duchovní nástroj, který se už prakticky až do teď nezastavil. „Plastici“ byli tehdy v dlouhých bílých hábitech na způsob řeckých tóg s červenými slunci na dolním okraji a písmeny, která se skládala do zkratek UFO. Nad scénou měli zavěšené létající talíře s červenými žárovkami a další červené žárovky byly na bednách a blikaly podle rytmu, spínač byl napojen na šlapku velkého bubnu. Na předscéně hořely ohně v popelnicích z veřejných místností – způsob, který „Plastici“ převzali od „Primitivů“. Takováto scénografie nebyla jejich první, zajímavé na tom vše je, že členové skupiny prakticky neuměli zpívat, ale ten vizuální dojem a ten prožitek byl mnohem důležitější. Tehdejší členové měli dlouhé černé vlasy, což už samo osobě bylo dosti expresivní. Především zpěvák Michal Jernek, který navíc mával dlouhou tyčí, pobitou tamburinovými plíšky a zakončenou jakýmsi dlouhými karabáčovými třásněmi. Milan Hlavsa „Mejla“ hrál na basovou kytaru a Pavel Zeman hrál na bicí. Plastici po řadu let žili v přirozeném kulturním prostředí, kdy využívali literaturu a především poezii. Poezie byla jednou z forem záchrany před tlakem establishmentu; symbióza s poezií je pro „Plastiky“ dávnou realitou.

Musím se zmínit o Milanu Nápravníkovi, který byl svými spisy znám jen hrstce zasvěcených z okolí undergroundu. Jeho texty se Plastici inspirovali až na to, že je vyzdvihují na metafyzickou dimenzi a monumentalitu života na dně. „*Leze, něco hledá a nemůže nic najít...Nese cosi z kouta...Jde...Vrátí se...*“ (úryvek z knížky Magorův zápisník) dále se inspirovali Egonem Bondym a jeden koncert věnovali Ladislavu Klímovi. Přesto hráli a hrají rock'n roll. Tím myslím živou hudbu, kdy si nedělali nárok na vznešené umění či věčnou slávu.

Obr. 10: PPU ve zkušebně 1978

2.2 THE VELVET OF THE UNDERGROUND

The Velvet Underground byla americká rocková skupina, založená v New Yorku v roce 1965. Ale neměla dlouhého trvání, protože Lou Reed (zpěv, baskytara, harmonika) a John Cale (klávesy, viola, baskytara, zpěv) se po čase nepohodli. Dalšími členy skupiny byly: Sterling Morrison (kytara, baskytara) a Angus Maclise (bicí). Anguse Maclise ještě ve stejný rok vystřídala bubenice Maureen Tucker. Dalo by se říci, že skupina neměla prakticky žádný komerční úspěch, ale i tak je označována i dnes za jednu z nejdůležitějších a nevlivnějších hudebních skupin šedesátých let. Skupina se stala zdrojem pro inspiraci a jejich texty přezpívaly skupiny z českého undergroundu běžně, i když třeba neznali Andyho Warhola, který byl s touto skupinou také spjat. I dnes můžeme zajít na dvě české skupiny, které vystupují jako The Velvet Underground revival. Významnou osobností byla zpěvačka Nico, vlastním jménem Christa Päffgen, byla známá, že už během svého dětství a dospívání lhala, ale její přátelé jí tuto malou excentričnost promíjeli, sama na sklonku svého života prohlásila: „Lžu, abych je oklamala“. Přesto o ní Bob Dylan a Jim Morrison napsali báseň, Jean Baudrillard esej, Ernest Hemingway povídku a Andy Warhol natočil film. Proplula společností jako fantom, každá doba opěvovala jinou Nico, v 50. letech top modelka, v 60. letech Siréna či v 70. letech jako Měsíční bohyně a posléze jako Nejvyšší kněžka punku. Jejich první album *The Velvet Underground & Nico* vyšlo počátkem roku 1967. V žebříčku sta největších umělců všech dob je označil časopis *Rolling Stone*, tím se skupina umístila na 19. místě. V roce 1973 se definitivně rozpadli. Jejich poslední záchvěvy probíhaly během roku 1993 na evropském turné, kde byli v původní sestavě.

Obr. 11: Zleva Nico, Andy Warhol, Maureen Tucker, Lou Reed, Sterling Morrison, John Cale

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 KONCEPT

Toto téma je mi blízké a proto jsem si ho vybrala. V okruhu lidí, kteří prožili český underground, se pohybuji šest let. Měla jsem moment, kdy mi přišli jen jako násoskové, ale když jsem si poté uvědomila, co všechno prožili, tato myšlenka mě přešla. Líbilo se mi, že se nenechali zviklat a přesto vydávali literaturu, malovali obrazy či pořádali výstavy. Pronikli i do velkého okruhu umělecké sféry. Například David Němec pracoval s odpadem, který nazval *Popelnicové umění* nebo Martin Frind, který maluje portréty „androšů“. Uvedu jednu z výstav, která mne zaujala svojí originalitou. I když v podstatě mnoho možností neměli, když jim doba zakazovala jakékoliv shromáždění. Bylo to na Střeleckém ostrově, sobota odpoledne, výtvarníci si donesli obrazy a zavěsili si je na sebe zepředu i zezadu. Taková pohyblivá vernisáž.

Umělecké sklo u nich zaznamenáno nebylo. Pouze jeden, Zdeněk Ingr při jedné výstavě v Pardubicích, maloval na střepey, kdy poukazoval na křehkost a zároveň zranitelnost střepeů. Hloubka této myšlenky představovala nebezpečí všude přítomného. Zajímavé je, že později se ukázalo, že Zdeněk Ingr byl agent StB krycím jménem Jan. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla vytvořit kompozici ze skla, jak já vnímám český underground.

Obr. 12: Ukázky malby Martina Frinda

Má práce je z velké části založená na konceptuálním umění, kinematismu a částečně na tzv. happeningu, tyto umělecké směry mne zaujaly během studia na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Konceptuální umění (z angl. concept = pojem) představuje umělecký směr,

pro nějž je rozhodující idea a záměr díla. Nejde jim už tolik o výtvarnou tvorbu a vytvořený předmět. Materiální realizace často odpadá nebo je pomíjívá. Umělci se takto spokojí pouhým náčrtem či projektovým plánem, kdy formují prostředí, do čehož spadá interiér a exteriér, v němž se divák nalézá. Za použití nezvyklých materiálů např. barevnými či světelnými aspekty do čehož spadá instalace a environment = prostředí. Mohou také přetvářet celé krajinné celky nebo civilizační útvary s poukazem na dávnou minulost lidstva⁴⁰. Dále pak tzv. Happening, asambláž⁴¹ událostí, která je předváděná nebo vnímaná ve více časech či místech. Může být utvářen za pomoci improvizace. Happening se může předvádět kdekoliv v centru města, v hospodě nebo dokonce i u vás v obývacím pokoji. Je prováděn na základě plánů, ale bez příprav. Pozitivní na happeningu je, že se diváci zapojují. Zde mohu uvést Milana Knižáka, který je považován za českého reprezentanta hnutí Fluxus⁴².

3.1 INSPIRACE

Tématem jsem se zabírala do hloubky kvůli porozumění té doby a situaci v tehdejším Československu. Už ze začátku jsem se chtěla věnovat instalaci do prostoru a spojení hudby s vizuálním vjemem, který používali „Plastici“ při svých vystoupeních. Během studií jsem chtěla zkusit něco, co jsem předtím znala jen z učebnic či z výstav. Inspirovala jsem se dvěma umělci Mischou Kuballem a Kitou Reischem. Oba tvoří do prostoru, ale každý svým originálním způsobem. Jeden používá projekce, které v sobě spojují konkrétní či vybíhající architektonické prvky a ten druhý používá stíny objektů, které se mění. Já když navštívím nějakou výstavu, zajímám se o tu část, která v sobě nese hluky, zvuku či projekci. Rozhodně si myslím, že nejsem sama, kdo má stejné nutkání. Obzvláště poukazují na svou generaci. Proto jsem se rozhodla spojit svou práci s audiovizuální složkou. Přitom jsem se stále držela myšlenky vyjádření nesvobody a cenzury té doby. Líbí se mi vyjádření vzpoury, vzdoru a rebelství. Z počátku jsem uvažovala o zavěšování skla do punčoch, které by do sebe byly různě spleteny. Mělo to připomínat pavučinu sítí, kdy si agenti StB předávali informace, šlo o vyjádření konspirace, která byla nezbytná. Dále mě ovlivňovaly informace o tzv. mainstreamu⁴³, kdy se linie umění v tomto směru zastavila, přesto tam byla pomyslná červená čára (kontinuita), která, i když v menším měřítku, dokázala vytvořit protiproud (tyto objekty měly být také zavěšené na strop). Tuto variantu jsme nakonec zavrhla. Zkoušela jsem také kombinace skla s látkou - tesilem a džínovinou.

Nakonec jsem i od tohoto nápadu upustila a rozhodla jsem se vyjádřit sklem společnost „androšů“ v uzavřeném prostoru. Nejdříve jsem je dávala na dřevěný sokl nebo na dřevenou nakloněnou rovinu. Důvodem bylo vykonstruovat velké množství lidí a k tomu mi domohlo světlo z projektoru, které na celý objekt s panáky svítí a hází jejich stíny na okolní stěny. Uvažovala jsem o dvou stěnách, kdy ta druhá je přidaná do prostoru a na ní je zavěšená aluminiová fólie. Aluminium z toho důvodu, že stejně jako sklo má svůj původ v přírodě, ale bez pomoci lidských rukou samo nevznikne. To byl prvotní nápad, ale neprůhledné sklo bude mít větším význam k mé bakalářské práci. Stále to bude symbolizovat zrcadlo, odrážející dobu. Neprůhledné lehané sklo hodí panáky do různých rovin díky svým optickým vlastnostem. V momentě, kdy útlak nesvobody skončí dav má tendence se rozdělit.

Obr. 13: Kit Reische – Očistné světlo, atypický výstavní prostor Vernon Projekt, Praha

⁴⁰ MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury 4*), Praha: IDEA SERVIS, 2002 str. 156

⁴¹ asambláž (z franz.slova assemblage) jedná se o výtvarnou techniku, která dává dvojrozměrnému obrazu třetí. tzv. jinou dimenzi

⁴² Fluxus je umělecký směr, který je ovlivněn Bauhausem, Dadaismem a východním uměním. Oblíbené prostředky byly proto: akce-happening, instalace, prostředí-environment, představení-performance, objekt, hudba, zvuk, vůně, vizuální představa, či jen prožitek.

⁴³Mainstream – je termín, který pochází z angl.slova. Používá se, často s negativním citovým zabarvením pro označení chování davu či tendenci v lit.,umění, žurnalistice a aj.

Český underground je společnost, která neexistovala nikde jinde ve světě. Probíhala ve všech vrstvách, zde bylo jedno, jestli jste vyučený nebo jestli máte vysokoškolský diplom. Všichni na tom byly stejně, protože to bylo dáno situací. Establishment se správně domníval, že jakákoliv aktivita, zdánlivě sebeodtažitější, sebebezvýznamnější naruší monopolní pojetí společnosti. Takto bylo zasazeno semínko zrušení komunismu. Všechny tyto myšlenky se snažím vložit do své bakalářské práce. Celu, pocit stísněného prostoru, stěna, která symbolizuje dva světy. Audiovize, která ukáže záznamy té doby pro lepší pochopení. Panáky, vyjadřující pospolitost, protest a dav. Protože jádro undergroundu vždy tvořili lidé.

Obr. 14: 17. listopad 1989

Obr. 15: Open Air Festival Trutnov

Použiji sklo fialové barvy symbolizující původní rozmnožovací postup s pomocí ormigových barvicích fólií a zelenou barvu tyto barvy znázorňují „androše“. Dále pak jsem použila červenou barvu představující komunisty.

Obr. 16: Mischa Kuball, výstava Platons Mirrors, Sofie Bulharsko

3.2 TECHNOLOGIE

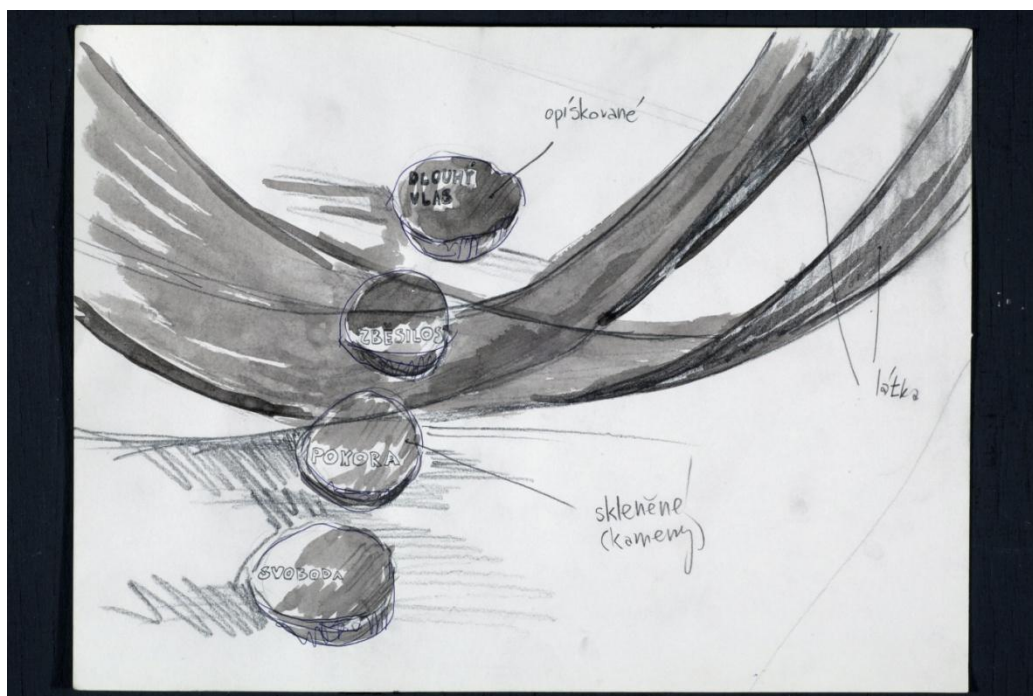
Použitá technologie zahrnuje truhlářství, elektroniku a samozřejmě sklářství. Z hlíny jsem si vymodelovala potřebný tvar, který jsem si odlila do sádry smíchané s jutou, aby forma vydržela nápor vysokých teplot. Skleněné postavy jsou foukány do připravené formy, která se musí neustále namáčet do studené vody. Poté zabroušeny, předleštěny a posléze leštěny do vysokého lesku. Dataprojektor byl zapůjčen z Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, video jsem získala z Ústavu pro studium totalitních režimů. Záměrně to jsou videa z demonstrací, koncertů a sestříhy ze soudobých seriálů. Světlo je nastavené na skleněnou plastiku, přes kterou se promítá již zmíněné video.

3.3 INSTALACE

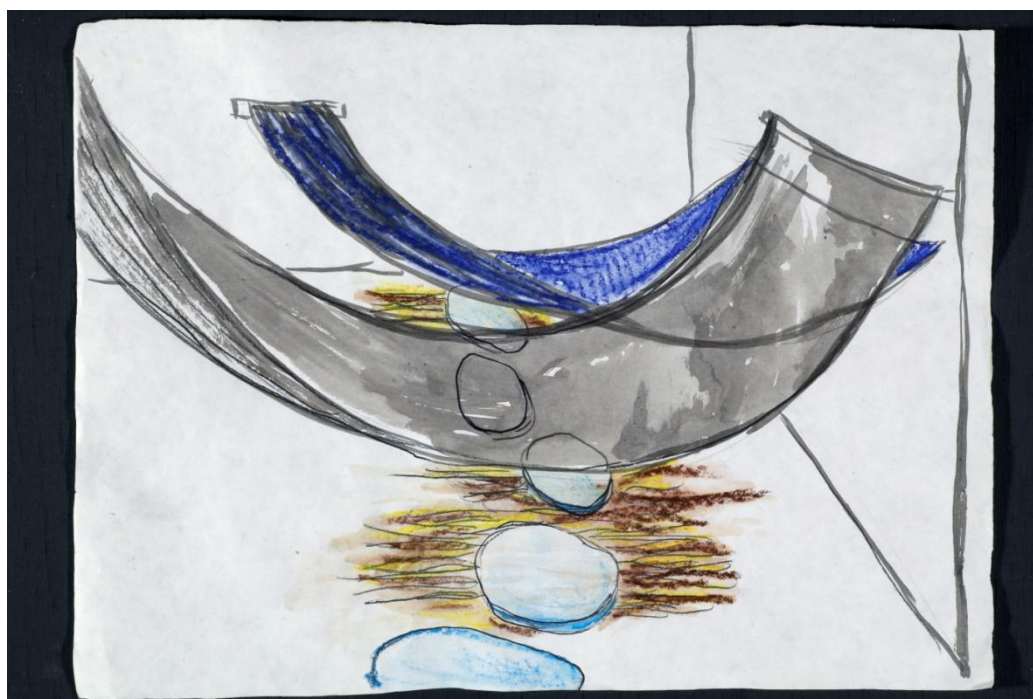
Vybrala jsem si nejmenší a nejméně osvětlenou místnost, kterou potřebuji na projekci a vyjádření stínů. Protože své sklo ještě nemám zhotovené, musím soudit podle modýlků, které jsem si vytvořila. V mých představách hotové sklo - panáky nainstaluji na dřevěnou desku nebo na dřevěnou nakloněnou rovinu. Dataprojektor umístím na dřevěný sokl, kdy světelný proud bude mířit přímo na skleněné objekty. Dále nainstaluji do místnosti i skleněnou netransparentní stěnu. Kdy částečně se bude promítat na danou stěnu v prostoru, na skleněnou stěnu a na objekty. Video bude promítáno v 5 minutové osmičce.

III. PROJEKTOVÁ ČÁST

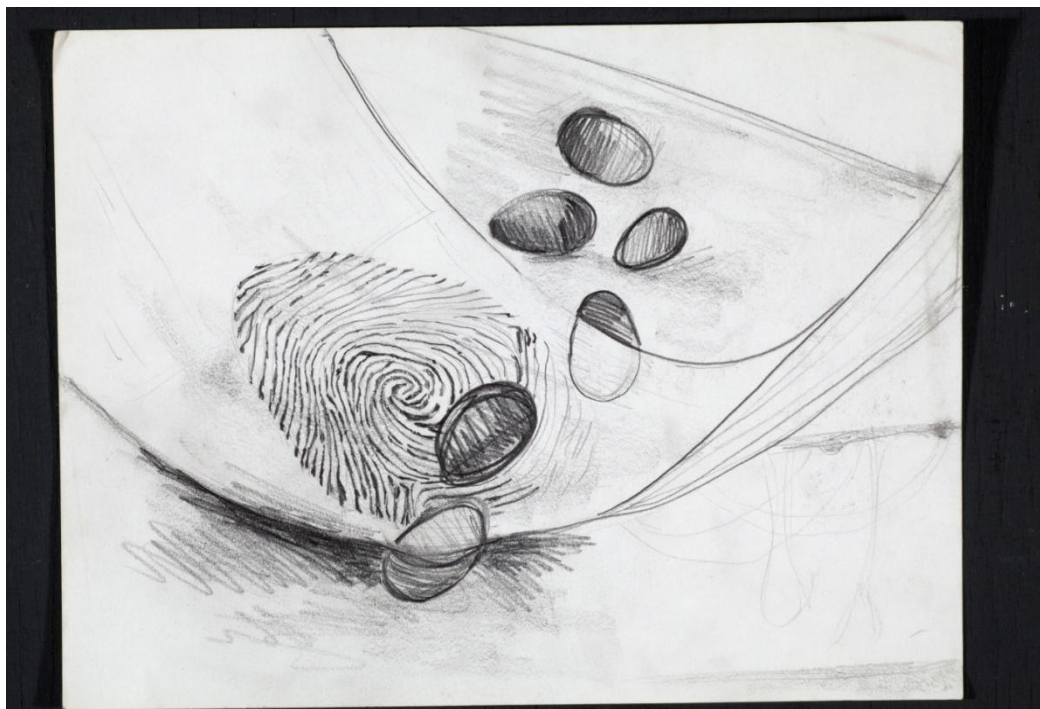
4 NÁVRHY A MODELY

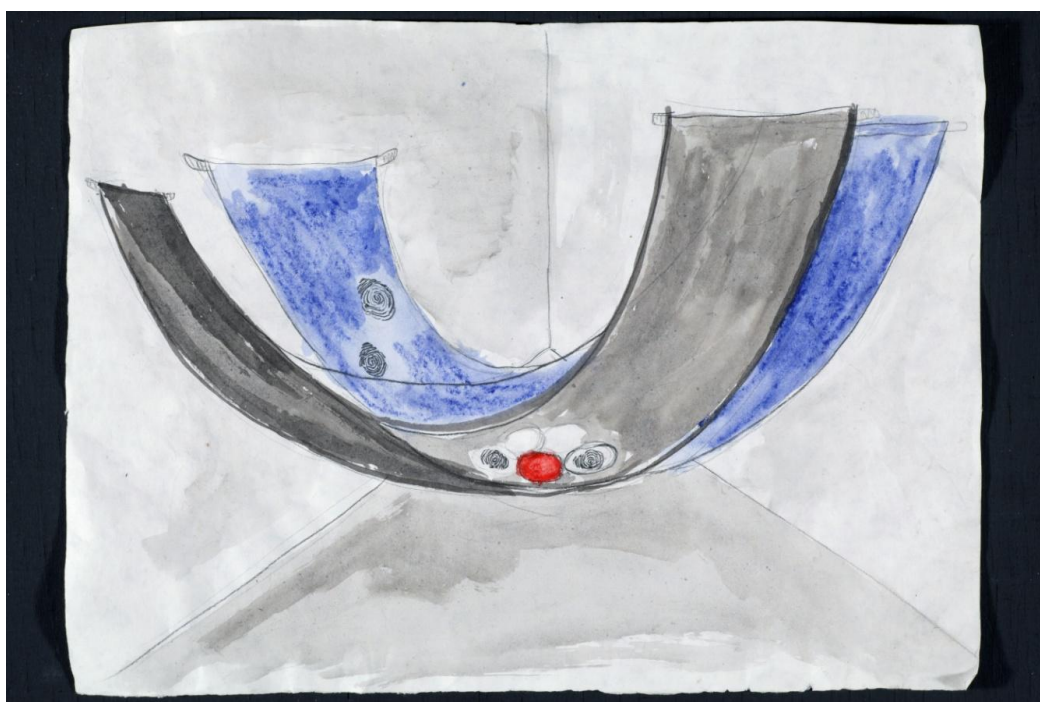
Obr. 17

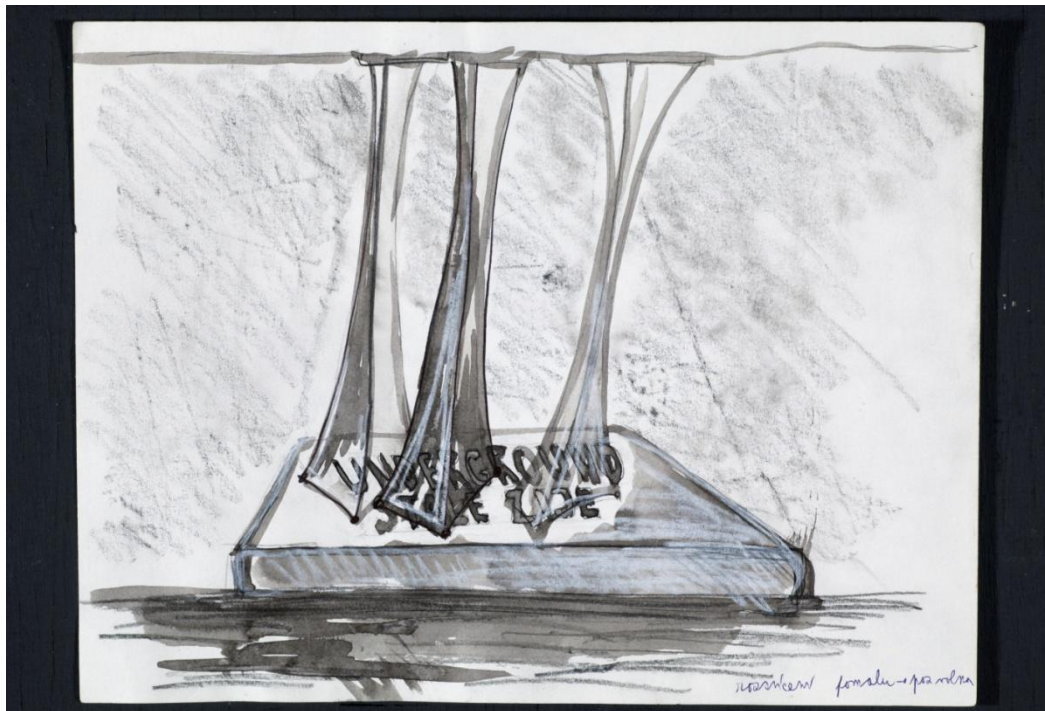
Obr. 18

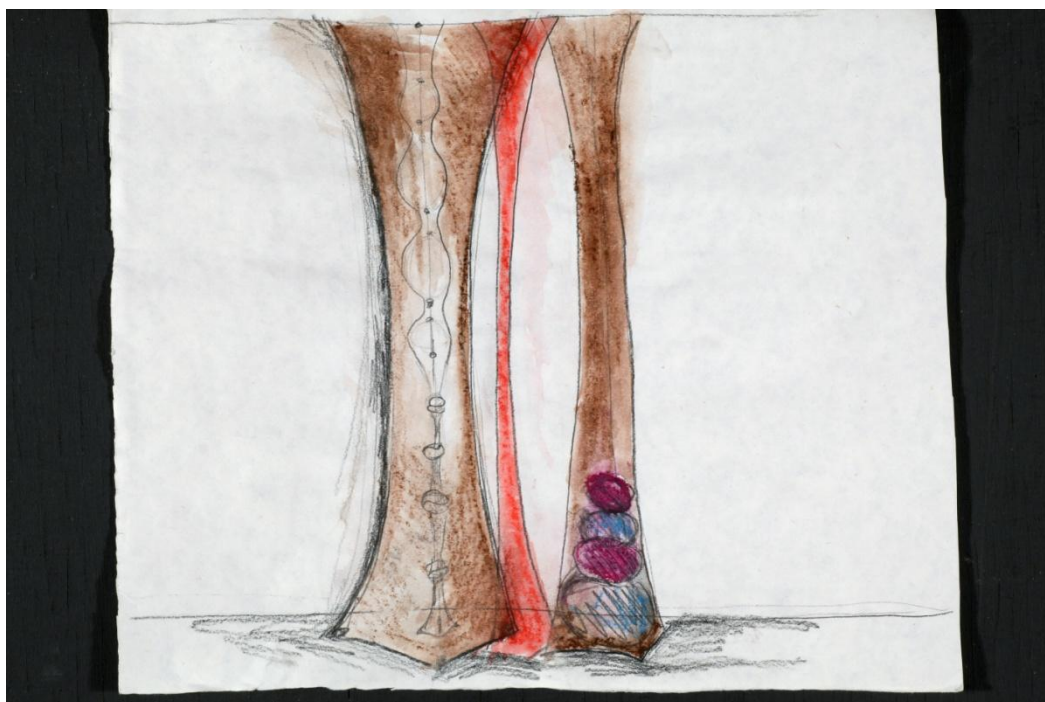
Obr. 19

Obr. 20

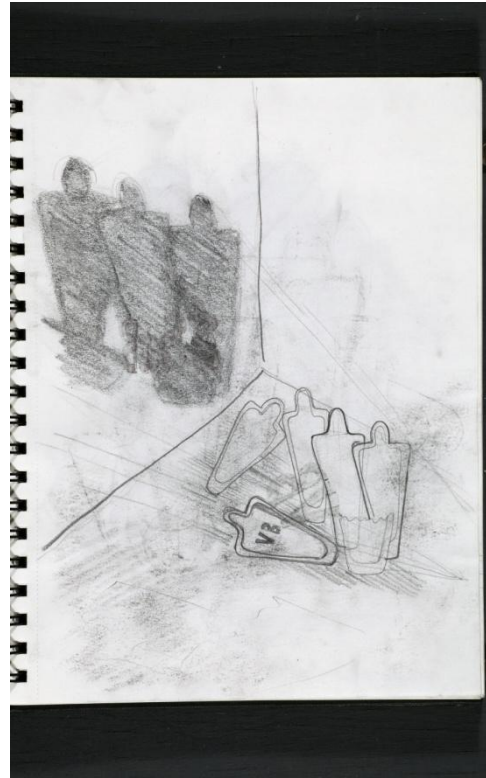
Obr. 21

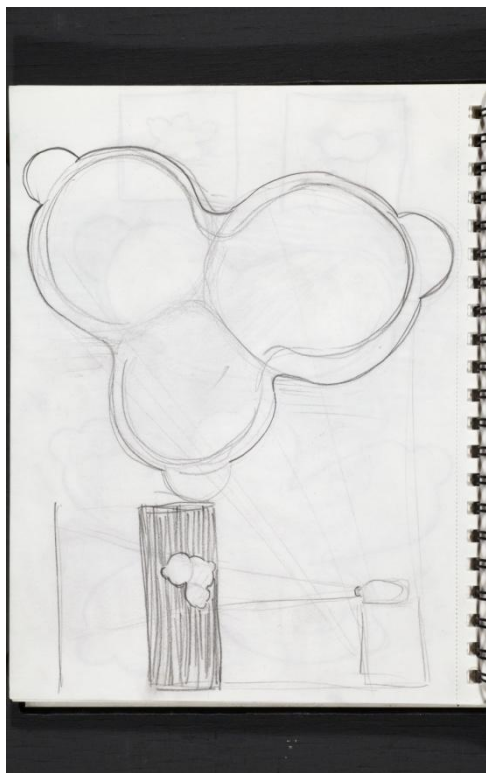
Obr. 22

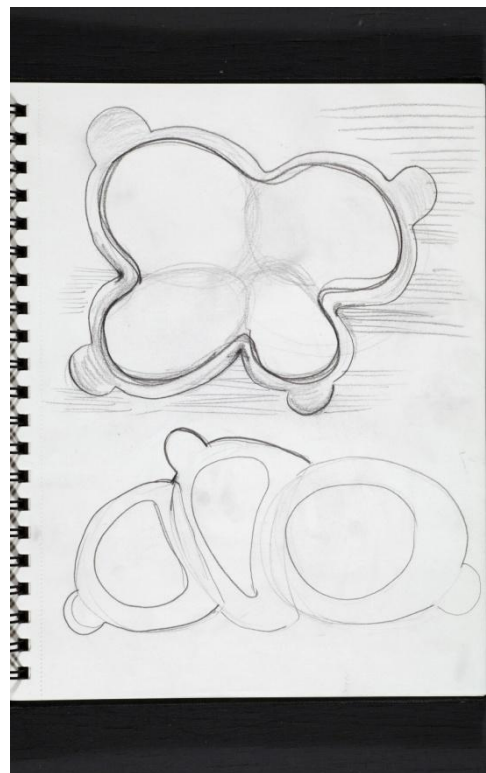
Obr. 23

Obr. 24

Obr. 25

Obr. 26

Obr. 27

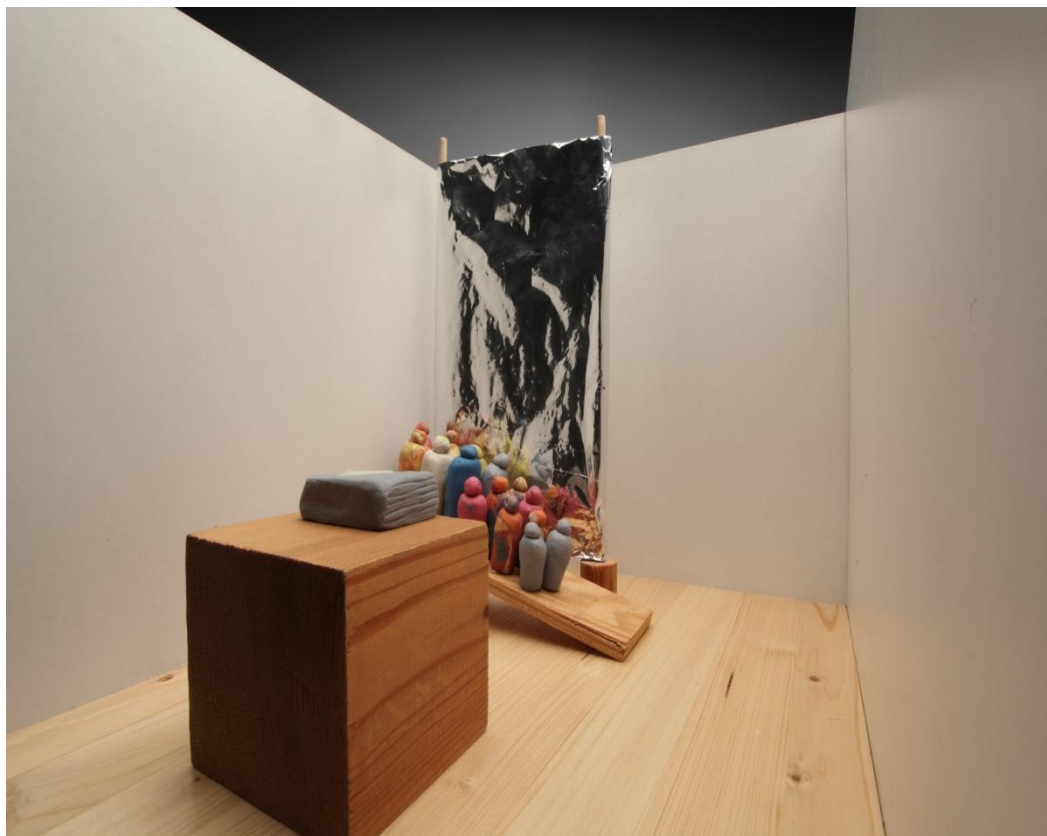
Obr. 28

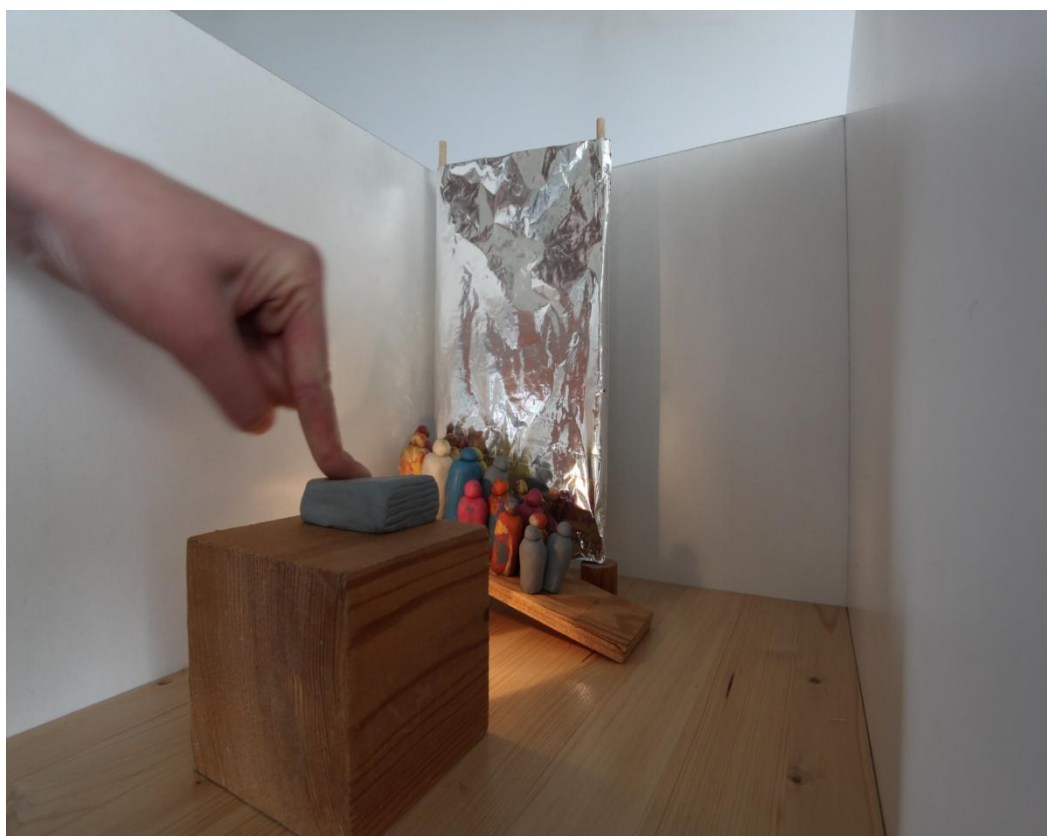
Obr. 29

Obr. 30

Obr. 31

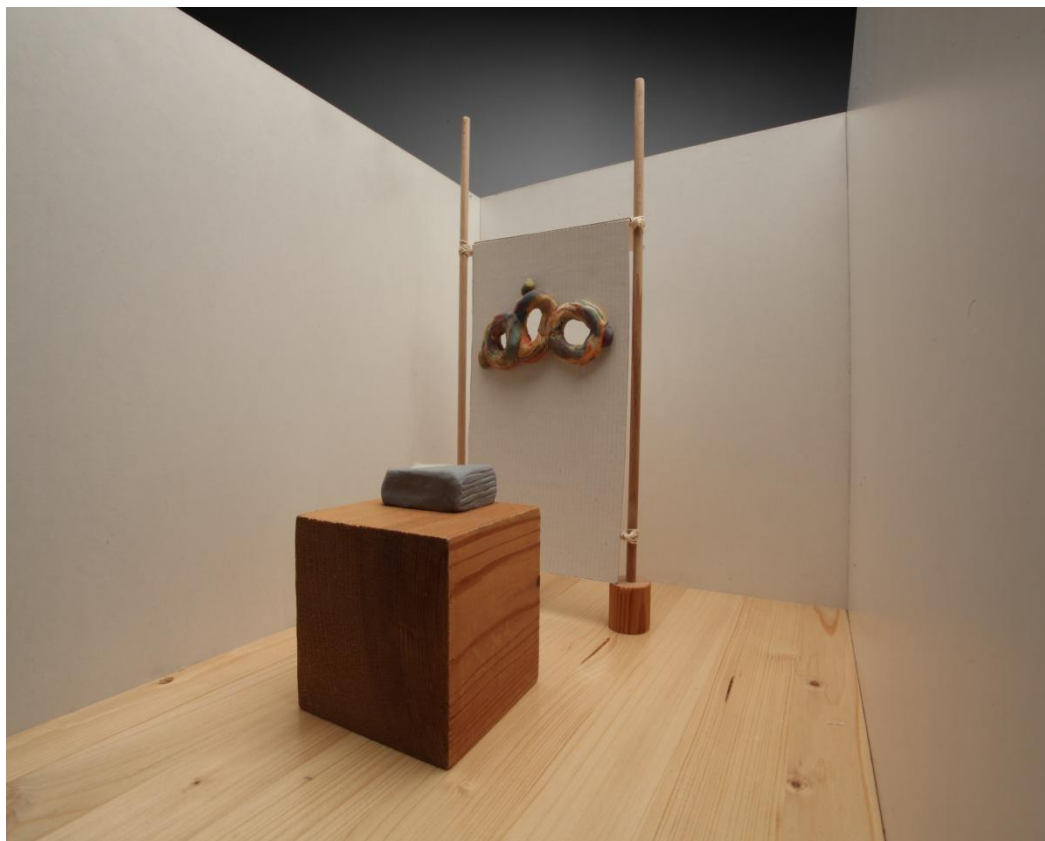
Obr. 32

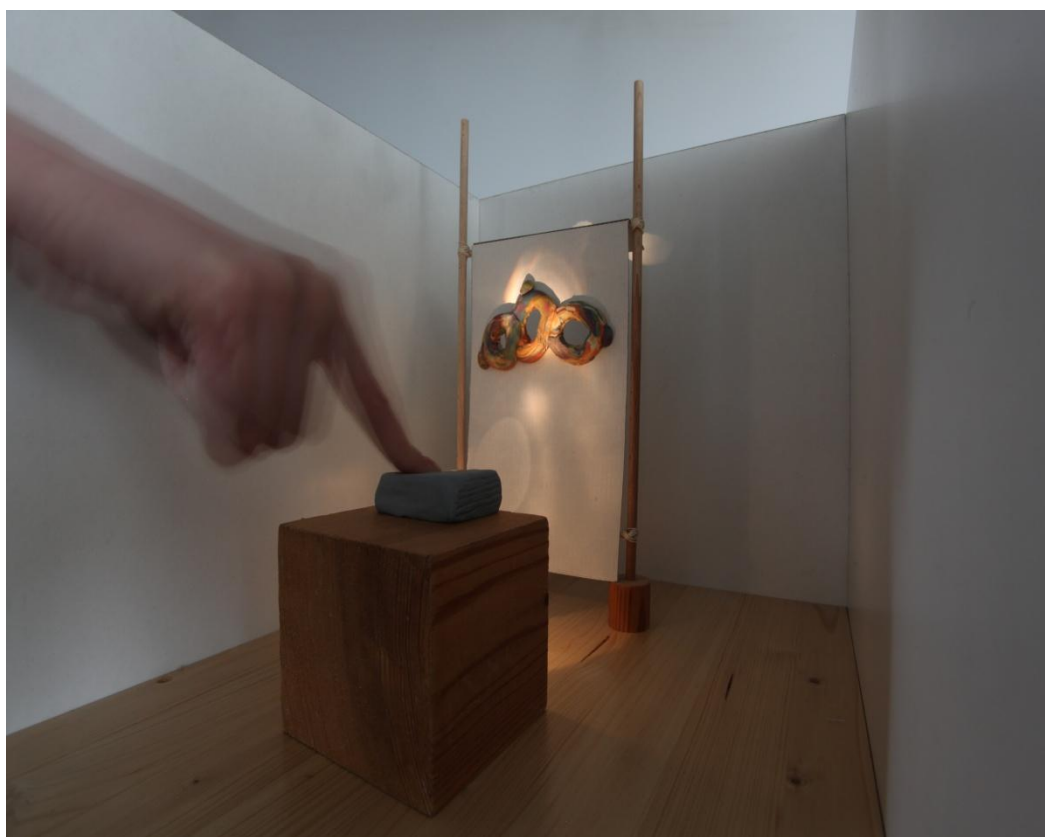
Obr. 33

Obr. 34

Obr. 35

Obr. 36

ZÁVĚR

Ze získaných informací z knih a z rozhovorů jsem se snažila vytěžit maximum. Pro tuto práci bylo klíčové zjištění, kolik toho vím já a moji vrstevníci o českém undergroundu a době, ve které se formoval. Z tohoto důvodu bylo pro mne důležité komunikovat s lidmi, kteří tu dobu zažili a tím mi pomohli posunout moji tvorbu dál. Tato práce by se měla stát čitelnou nejen pro mé vrstevníky, ale i pro ty, kteří ji zažili.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] HENDRICH, Vladimír. *The Fucking Long Good-Bye & Soumrak Glorioly*, Aneb, O Jimovi a Hostech. Praha: Votobia, 1999. Počet stran 125. ISBN 80-7220-076-3
- [2] JIROUS, Martin. J. *Rok Krysy*. Vyd.1. Praha: Torst, 2008. Počet stran 59. ISBN 978-80-7215-351-0
- [3] JIROUS, Martin. J. *Pravdivý příběh PlasticPeople*. Vyd.1. Praha: Torst, 2008. Počet stran 245. ISBN 978-80-7215-355-8
- [4] LAUBE, R. T. Pokorná a Petruška Šustrová. *Máš-li dlouhý vlas, nechod' mezi nás!* Vyd.1. Praha: Společnost pro Revolver Revue, 2010. ISBN 978-80-87037-22-5
- [5] JIROUS, Martin. J. *Magorův zápisník*. Vyd.1. Praha: Torst, 1997. Počet stran 801. ISBN 80-7215-033-2
- [6] LIBÁNSKÝ, Abbé J. *My underground*. Praha: Institut forculture-resistantgoods, 2004. Počet stran 224. ISBN 3-9501940-0-2
- [7] PLACÁK, Petr. *Fízl*. Vyd.419. Praha: Torst, 2007. Počet stran 306. ISBN 978-80-7215-323-7
- [8] PUTNA, Martin C. uspořádal. *Měli jsme underground a máme prd*. Vyd.1. Praha: Knihovna Václava Havla s.r.o., 2008, Počet stran 54.
- [9] RÖSSLER, Josef "Bobeš". *Obrazy doby aneb Chaotické vzpomínky na život v českém undergroundu 70. let*, Vyd.1. Praha: Pulchra, 2009. Počet stran 336. ISBN 978-80-87377-3-1
- [10] STÁREK, František "Čuňas" a J. Kostúr. *Baráky souostroví svobody*. Praha: Pulchra, 2010. Počet stran 636. ISBN 978-80-87377-19-2
- [11] LEHÁR, Jan. *Česká literatura od počátků k dnešku*. 2., dopl. vyd. Praha: Lidové noviny, 2004. Počet stran 716.
- [12] MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury 4*), Praha: IDEA SERVIS, 2002. Počet stran 198. ISBN 80-85970-32-5

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

StB	Státní bezpečnost
VB	Veřejná bezpečnost
FMV	Federální ministerstvo vnitra
OŠ FMV	operační štáb Federálního ministerstva vnitra; štáb, který zasedal při krizových a jiných situacích, jako velitelský a koordinační orgán ministerstva vnitra
ČSSR	Československá socialistická republika
genrmaj.	Generál major
Ing.	inženýr
CSc.	Kandidát věd
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
ČSLA	Československá lidová armáda
ZTÚ	zpravodajsko-technický úkon
Akce VSTUP	bezpečnostní akce vyhlášená vnitřem během výročí okupace z 21. srpna 1968, kterou normalizační režim označoval za „vstup bratrských armád“
S StB KS SNB	Správa Státní bezpečnosti, krajská správa Sboru národní bezpečnosti
Akce VLNA	bezpečnostní plán, který měl předcházet a zabránit, aby se komunistická masmédiá, televizní a rozhlasové vysílače dostaly do rukou opozice
S SNB hl. města Praha a Sčk.	Správa Sboru národní bezpečnosti hl. m. Prahy a Středočeského kraje
S StB	správa StB

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1.....	14
Obr. 2.....	15
Obr. 3.....	16
Obr. 4.....	18
Obr. 5.....	18
Obr. 6.....	25
Obr. 7.....	31
Obr. 8.....	32
Obr. 9.....	33
Obr. 10.....	37
Obr. 11.....	38
Obr. 12.....	40
Obr. 13.....	42
Obr. 14.....	43
Obr. 15.....	44
Obr. 16.....	44
Obr. 17.....	47
Obr. 18.....	47
Obr. 19.....	48
Obr. 20.....	48
Obr. 21.....	49
Obr. 22.....	49
Obr. 23.....	50
Obr. 24.....	50
Obr. 25.....	50

Obr. 26.....	50
Obr. 27.....	51
Obr. 28.....	51
Obr. 29.....	52
Obr. 30.....	52
Obr. 31.....	53
Obr. 32.....	53
Obr. 33.....	54
Obr. 34.....	54
Obr. 35.....	55
Obr. 36.....	55

SEZNAM ZDROJŮ OBRÁZKŮ

Obr.1 z osobního zdroje

Obr.2 z osobního zdroje

Obr.3 z osobního zdroje

Obr.4 z osobního zdroje

Obr.5 z osobního zdroje

Obr.6 <http://aktualne.centrum.cz/domaci/spolecnost/fotogalerie/2009/04/27/nevyfotila-si-vas-pred-lety-stb-podivejte-se/foto/247574/>

Obr.7 <http://www.eantik.cz/cz/detail.aspx?did=14972>

Obr.8 <http://www.czechdesign.cz/foto.php?lang=1&status=obr&c=7&o=79>

Obr.9 <http://shrineodreams.wordpress.com/tag/plastic-people-of-the-universe/>

Obr.10 <http://shrineodreams.wordpress.com/tag/plastic-people-of-the-universe/>

Obr.11 <http://pandatoes.blogspot.com/2012/03/velvet-underground-gigamesh.html>

Obr.12 <http://www.novinky.cz/kultura/191080-tichy-underground-na-platnech-martina-frinda-je-vystaven-ve-vysocanske-radnici.html>

Obr.13 <http://www.kitreisch.com/>

Obr.14 <http://czechfolks.com/plus/2009/11/15/miroslav-sigl-udalosti-pravdy-lasky-a-nadeji-1989-9/>

Obr.15 <http://www.ireport.cz/news/14191-open-air-festival-trutnov-prozrazuje-plany-bude-oslavovat-vaclava-havla-a-magora.html>

Obr.16 <http://www.e-flux.com/announcements/mischa-kuball-platons-mirror-2/>

SEZNAM PŘÍLOH

Seznam literatury

Seznam WWW odkazů, zdroje obrázků

Seznam použité zkratk a symbolů

Seznam obrázků

